

28 ЖОВТНЯ – ДЕНЬ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД НІМЕЦЬКО-ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ

с. 11

90 – ЦЕ ТІЛЬКИ ПОЧАТОК

« У бурхливому морі
дешевої популяриза-
ції всього чужедухого
українській культурологічній пресі виживати
надзвичайно тяжко»

с. 4

«Я МРІЮ ПЕРЕТВОРИТИ АКАДЕМІЮ НА ХРАМ МИСТЕЦТВА!»

Таке кредо ректора
Національної музичної
академії імені П. І. Чай-
ковського Володими-
ра Рожка напередодні
100-літнього ювілею
провідної музично-
освітньої установи
України

с. 6–7

ПОСЛАНЦІ ВІД БАРАБАШКИ

Зустріч з веселими ду-
хами зі сторінок книжки
братів Кононенків пода-
рує вам хвилини справж-
нього задоволення та
доброї щирої посмішки.

с. 13

VIII МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС УКРАЇНІСТІВ

22 жовтня міністр культури Леонід Новохатько взяв участь у відкритті VIII Міжнародного Конгресу українців, який приурочено до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

Вітаючи учасників форуму, міністр наголосив на його важливості: «Українознавчі конгреси стали помітними подіями в культурному, науковому, інтелектуальному житті України. Вони викликають позитивний резонанс в українському суспільстві й у світі».

У VIII-му Конгресі взяли участь 500 зарубіжних і вітчизняних учених із Білорусі, Росії, Молдови, Грузії, Азербайджану, Польщі, Словенії, Словаччини, Сербії, Хорватії, Болгарії, Угорщини, Німеччини, Італії, Австрії, Ізраїлю, Канади, США та інших країн.

Під час роботи Конгресу працювали 19 секцій, 6 круглих столів та 2 тематичні конференції.

Організатором цього заходу виступили Національна академія наук України, Міністерство культури України, Національний університет імені Тараса Шевченка та Міжнародна асоціація українців.

Розширений матеріал про цю подію читайте в наступному номері.

ЛИТВА ТА УКРАЇНА СПІЛЬНО СВЯТКУВАТИМУТЬ 200-ЛІТТЯ КОБЗАРЯ

У Литві міністр культури України Леонід Новохатько зустрівся з міністром культури Литовської Республіки Шарунас Бірутис.

Під час зустрічі міністри обговорили ряд питань про співпрацю Литви та України в галузі культури та підписали Протокол намірів щодо спільного українсько-литовського відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в рамках проведення Днів культури України в Литовській Республіці в 2014 році.

Документом передбачається проведення Шевченківських літературних читань у Вільнюському університеті за участю відомих українських поетів, презентація кращих вистав національного театрального мистецтва, організація концертної програми українських колективів у Вільнюсі.

Леонід Новохатько відкрив також виставку народного художника України Івана Марчука «За горизонтом – горизонт...» (м. Вільнюс, Палац Радзивілів).

Презентація робіт Івана Марчука в Литві проводиться за підтримки Мінкультури України і триватиме під час третього саміту Східного партнерства за участю глав держав і урядів держав – членів ЄС до 15 грудня 2013 року. У чотирьох експозиційних залах розміщено понад 60 полотен художника.

РОЛЬ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

У Луганську відбулася II Всеукраїнська науково-практична конференція «Роль обласних центрів народної творчості у формуванні культурного простору України XXI століття». Її організував Луганський обласний центр народної творчості за підтримки Міністерства культури України, Українського центру культурних досліджень, Ради директорів обласних центрів народної творчості України, Луганської облради, управління культури, національностей та релігій Луганської ОДА.

Мета конференції – вивчення актуальних питань розвитку сфери культурно-дозвілєвої діяльності, нормативно-правової бази, удосконалення роботи обласних центрів народної творчості та закладів клубного типу, співпраці між обласними центрами народної творчості України, Азербайджану, Болгарії, Білорусі, Вірменії, Російської Федерації та інших країн.

Видано збірник матеріалів конференції, до якого увійшли тексти доповідей та тез провідних науковців і практиків.

МІЖНАРОДНИЙ КЕРАМОЛОГІЧНИЙ СИМПОЗИУМ

Упродовж 22–25 жовтня в Національному музеї-заповіднику українського гончарства проводиться свою роботу Міжнародний керамологічний симпозиум «Реконструкція й інтерпретація археологічної кераміки: пастки чи путівники для дослідників?» за участі провідних дослідників історичної кераміки з України, Російської Федерації, Німеччини, Польщі. Метою симпозиуму є обговорення проблем і перспектив вивчення археологічної кераміки.

До участі в симпозиумі були запрошені керамологи, історики, археологи, мистецтвознавці, етнологи, краєзнавці, музеологи, народні майстри, наукові установи, мистецькі навчальні заклади, творчі спілки, художні галереї.

24 жовтня відбулася церемонія офіційного оголошення й нагородження переможців VII Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeFoKe-2013».

25 жовтня в Центрі розвитку духовної культури Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (вул. Заливчого, 3, Опішне) відбудеться церемонія офіційного оголошення й нагородження переможців IV Національного фотоконкурсу «Гончарні Візії країни» й презентація каталогу «Третій Національний фотоконкурс в Опішному «Гончарні Візії країни»». Цього ж дня – церемонія нагородження

переможців завершальної V Національної виставки-конкурсу художньої кераміки «КерамПІК в Опішному».

ВІДКРИВСЯ 43-Й МКФ «МОЛОДІСТЬ»

Церемонія відкриття фестивалю відбулася в палаці «Україна».

Червоною доріжкою пройшли гості фестивалю: Ольга Сумська і Віталій Борисюк, Наталя Сумська й Анатолій Хостіков, Луї Франк, Віктор Андрієнко, Марічка Бурмака та інші.

Відкрив фестиваль генеральний директор Андрій Халпахчі, який зазначив, що у програмі фестивалю стає все більше українського кіно.

Міністр культури Леонід Новохатько привітав гостей від імені Президента України Віктора Януковича та прем'єр-міністра України Миколи Азарова.

Почесний президент фестивалю Віктор Ющенко сказав: «Я радію з того, що кожен третій фільм у програмі фестивалю – український». Він вручив почесний приз фестивалю, Скіфського оленя, за внесок у світовий кінематограф спеціальному гостю фестивалю, австрійському режисеру Ульріху Зайдлю, який зауважив, що йому надзвичайно приємно приїхати до України, адже це означає, що його фільми знають.

Марина Антонова, директор фонду «Україна 3000», вручила нагороду «Овация» («За видатний внесок у розвиток вітчизняного кінематографа») народній артистці України Наталі Сумській.

Фільм-відкриття фестивалю «Валенса. Людина надії» Анджея Вайди представив продюсер стрічки Міхал Квєцинський.

43-й МКФ «Молодість» проходить у Києві 19–27 жовтня в кінотеатрах «Київ», «Кінопанорама», «Жовтень» та «Київська Русь».

СЕМІНАР З ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ ЮНЕСКО

Міністерство культури України і Європейська Комісія організували семінар з практичної імплементації Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження

У семінарі, який відкрився вчора в Палаці Потоцьких у Львові, беруть участь заступники міністрів культури Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Грузії, Молдови та України, експерти державних і недержавних культурних інституцій країн Східного партнерства, представники ЮНЕСКО, Європейської Комісії та Представництва ЄС в Україні; експерти Ради Європи та інших європейських інституцій, досвід яких у сфері культурної політики є релевантним темі семінару.

Метою семінару є створення дискусійної платформи, на базі якої провідні міжнародні експерти обговорюють розвиток і взаємодію культур задля захисту і заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Робота семінару складається з трьох робочих сесій за такими напрямками:

Сесія 1: Імплементація Конвенції ЮНЕСКО: переваги та недоліки.

Сесія 2: Імплементація Конвенції ЮНЕСКО в країнах-учасницях Східного партнерства: крок вперед.

Під час роботи учасники сформулюють універсальні принципи діалогу для виправлення недоліків культурних уявлень, цінностей і стереотипів у суспільстві.

Сесія 3: Розвиток регіонального та міжнародного співробітництва у сфері заохочення культурного розмаїття та самовираження.

Значна увага приділяється механізмам реалізації культурних прав громадян, обміну досвідом щодо активного залучення громадськості до процесів

реформування культурної політики європейських країн.

Також у рамках заходу обговорюються результати діяльності Програми Східного партнерства «Культура» та інших програм, що вже реалізуються за підтримки Європейського Союзу – оцінюється їхня ефективність і вплив на розвиток культури та загальний соціально-економічний розвиток країн.

Організатори заходу поставили перед собою завдання – започаткувати новітню платформу для розвитку міжкультурного діалогу.

Прес-служба
Міністерства культури України

УКРАЇНКА ЗДОБУЛА ВИЗНАННЯ ЄВРОПИ

Роман Оксани Забужко «Музей покинутих секретів» визнали найкращим серед семи номінантів на Міжнародну літературну премію для письменників Центральної Європи «Ангелус».

Премія вручається в польському місті Вроцлаві письменникам із Центральної Європи, книги яких видані польською мовою. Лауреатами стають прозові твори, що порушують найактуальніші теми сучасного життя і дають поштовх для пізнання інших культур. Переможець отримує статуетку ангела і чек на 150 тисяч польських злотих.

ДОВІДКОВО

Міська влада Вроцлава заснувала «Ангелуса» 2006 року. Першим отримав цю нагороду Юрій Андрухович за роман «Дванадцять обручів». Також її лауреатами були австрієць Мартін Поллак, угорці Петер Естергазі та Дьордь Шпіро, чех Йозеф Шкворецький, хорватський і боснійський прозаїк Міленко Єргович, а також білоруська письменниця Світлана Алексієвич, відома в Україні завдяки роману «Чорнобильська молитва».

ВИСТАВКА «АВТОГРАФИ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ»

У середині жовтня у приміщенні Київського міського будинку вчителя (вул. Володимирська, 57) відкрилася виставка «Автографи діячів української діаспори (за документами ЦДАЗУ)».

В експозиції представлені писемні документи (листи, творчі праці, дарчі написи, підписи, посвяти тощо) та світлини з автографами відомих українських діячів, які довгий час жили і працювали за кордоном.

Документи, експоновані на виставці, склали три тематичні блоки та охоплюють період із 1920-го до 1999 рр. Перший комплекс документів демонструє автографи громадсько-політичних діячів: А. Ливицького, З. Книша, О. Штуль-Ждановича, А. Мельника, М. Плав'юка. Другий – документи представників української військової еліти: О. Думіна, Г. Порохівського, М. Омеляновича-Павленка. Третій, і найбільш репрезентативний розділ експозиції представлено автографами видатних українських діячів науки, культури та релігії – О. Кобилянської, В. Кубійовича, М. Антоновича, Б.-І. Антонича, А. Жуковського, Д. Чижевського, В. Січинського, М. Ірчана, митр. Іоанна (І. Теодоровича), Патріарха УАПЦ Мстислава (С. І. Скрипника) та інших.

**«ПОРА ПЛОДІВ І КВІТІВ»
МАР'ЯНИ САВКИ**

Учора в львівській книгарні «Є» відбулася зустріч Мар'яни Савки з читачами. Пое-теса та головний редактор «Видавництва Старого Лева» презентувала «Пору плодів і квітів» – книгу, яка зібрала весь поетичний доробок авторки за майже двадцятирічний творчий шлях. Під час зустрічі Мар'яна Савка дозволила зазирнути у закулісся своєї поетичної творчості та занурила присутніх у проникливий і трепетний світ своїх віршів. Не обійшлося й без ворожіння на її віршах. Варто зазначити, що ці поетичні пророцтва завжди збуваються.

– Поезія Савки – втілення жіночності, завжди сповненої взаємовиключними речами: тонкими натяками, прозорими фігурами умовчання і приголомшливо відвертими одкровеннями освідчень, – ділиться своїми враженнями від збірки поет, прозаїк, перекладач, літературний критик Костянтин Москалець. – Для читачів, які вже встигли втомитися від цинізму і бездушно прагматизму нового часу, ця збірка буде ностальгійним дороговказом до світу почуттів, які не бояться бути романтичними, сентиментальними і меланхолійними, добре знаючи про свою старосвітськість і вищість.

«СІКОРСЬКІ ЧИТАННЯ»

У Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті імені Григорія Сковороди з нагоди від-

значення 90-річчя від дня народження почесного директора Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», Героя України Михайла Сікорського відбувся II Всеукраїнський історико-культурологічний форум «Сікорські читання». На заході вперше вручили премію Національної спілки краєзнавців України імені Михайла Сікорського.

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ АЛЬБОМУ
ОРЕСТА СКОПА «КОЗАК МАМАЙ»**

У Києво-Печерському заповіднику відбулася презентація альбому «Козак Мамай» Ореста Скопа.

Домінуючим міфом історичної пам'яті українців протягом віків є козацький міф, який відіграв і продовжує відігравати надзвичайно важливу роль у консолідації сучасної української нації. Незважаючи на те, що населення України розділене в регіональному плані, саме цей міф залишається найбільш прийнятним для українців по обидва береги Дніпра, в масовій свідомості образ козака зливається з образом України.

До образу Мамає зверталися великі діячі минулого – Тарас Шевченко, Іван Франко, Ілля Репін, Дмитро Яворницький, Георгій Нарбут та ін.

Образ Мамає своєю химерністю, загадковістю, невловимістю, що дає можливість для творчої уяви та багатства трактувань, вабить і багатьох сучасних митців. Власне бачення цієї теми, втілене в сотнях робіт, має і відомий український художник, заслужений діяч мистецтв України Оrest Скоп.

Починаючи з 1982 р., він працює над циклом «Козак Мамай» із 300 картин, присвячених пам'яті кобзарів, розстріляних владою у 1934 р. в околицях м. Харкова. Більше двохсот робіт представлено в альбомі «Козак Мамай», де кожне полотно взаємодоповнює одне одного, і де традиційні мотиви і канони гармонійно поєднуються з новими деталями – символами, що несуть у собі концептуальне бачення минулого та майбутнього України. І тільки повага і шана художника до героїчного минулого, втіленого в образі Мамає, залишається незмінною.

Альбом дає уявлення не тільки про цикл робіт «Козак Мамай», а й про багаторічну творчість митця в царині

архітектури, сакрального мистецтва та художнього вирішення музейних експозицій, яких у художника більше двадцяти.

**КНИГА ЧЕКАЛА
НА ПУБЛІКАЦІЮ 75 РОКІВ**

Учора в Музеї книги і друкарства України в Києві відбулася презентація другої редакції унікальної хрестоматії з організації Г. М. Хоткевича «Музичні інструменти українського народу» (1937 р.) Захід присвячений Дню пам'яті видатного українського письменника, бандуриста, театрального діяча та інструментознавця.

Друга редакція (1937 року) чекала на свою публікацію 75 років. Книга проілюстрована раритетними зображеннями, доповнена цікавими фотобіографічними матеріалами та фаховими статтями інструментознавців сучасності – І. В. Мациєвського, М. Й. Хая, В. Ю. Мішалова.

**ХУДОЖНЯ ВИСТАВКА
ОЛЕКСАНДРА БОГОМАЗОВА**

Учора в Зеленій залі Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України на території Національного заповідника «Софія Київська» відкрилася художня виставка, присвячена творчій спадщині відомого українського митця, графіка, теоретика мистецтва Олександра Богомазова.

У відкритті взяла участь онука митця Тетяна Попова, мистецтвознавець Дмитро Горбачов, автор дослідження «Олександр Богомазов. Автопортрет» Олена Кашуба-Вольвач та творчий колектив Sonor Continuus під керівництвом Павла Колпакова.

ДОКИ ЖИТИМЕМО – ПАМ'ЯТАТИМЕМО

Біля приміщення камерної сцени імені Сергія Данченка Національного драматичного театру імені Івана Франка урочисто відкрили бронзовий пам'ятник видатному майстру режисури, народному артисту України, лауреату Національної премії України імені Тараса Шевченка, професору Сергію Данченку.

Пам'ятник створили відомі скульптори Володимир та Олексій Чепелики.

Біля театру ще однією легендарною постаттю стало більше. Сергій Данченко, який 23 роки керував колективом франківців, тепер зустрічає глядачів, знявши капелюха.

Під соло на трубі – мелодію улюбленої пісні Сергія Данченка «Сиреневий туман», бронзовий пам'ятник майстрові відкрили колеги та шанувальники іменитого режисера. Два роки тому на своєму останньому бенедікті Богдан Ступка згадав про те, що багато хто не розумів, чому Данченко наспівував ці слова. Лише близькі знали – у них його кредо.

Малій сцені франківці дали ім'я свого режисера-реформатора. Сьогодні тут афіші його спектаклів. Деякі з них йшли

по 30 років, як «Тев'є Тевель» чи «Украдене щастя».

– Він довіряв акторам, – згадує Наталка Сумська. – Саме я запропонувала поставити у Києві мюзикл «Біла ворона». І мені було дуже приємно, що Сергій Володимирович почув мій поклик, моє бажання, щоб вона тут оселилася і, на щастя, так і сталося. Вона «літала» тут більше 10 років...

– Театр – відзеркалення моменту, – любив говорити Сергій Данченко. – Те, що вчора було відкриттям, завтра вже архаїка. Але і 12 років після того, як худрук

пішов із життя, глядач йде на його спектакль «Приборкання норавливої», – говорить директор театру Михайло Захаревич. – Український театр можна розділити «до Данченка» і «після Данченка». До Данченка був театр корифеїв, а після – це європейський театр. У московському МХАТІ і сьогодні йде «Вишневі сад» за постановкою Сергія Данченка.

Один за одним друзі й прихильники таланту майстра ділилися спогадами.

– Він умів бачити в людині людське, – наголосив радник Президента України Юрій Богущий. – З ним легко було знаходити спільну мову.

– Доки житимемо – пам'ятатимемо, – сказав на відкритті пам'ятника міністр культури України Леонід Новохатько. – Спасибі усім, хто береже цю пам'ять, підтримує культуру.

Профінансував і підтримав ідею встановлення пам'ятника український меценат з Ніжина Юрій Коптев. Завдяки йому в сквері біля театру вже встановлено три пам'ятники.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

АНОНСИ

ВИСТАВКА ГАЛИНИ ТАРАСЮК

У Національному музеї літератури України по 12 листопада триватиме ювілейна виставка «Духовна виміри Галини Тарасюк». В експозиції представлені меморіальні речі відомої письменниці і перекладачки: автографи, фотографічний ряд друзів, колег, періодика з публікацією творів (журнали, газети), збірники, альманахи з творами Галини Тарасюк – понад 200 експонатів з фондів і бібліотеки музею та архіву письменниці.

В основу виставки покладений жанровий принцип показу. Перед глядачем постає Галина Тарасюк як автор дев'яти книг («Смерековий міст», «Жайворове поле», «Сотворіння гнізда», «Горельєфи», «На Трійцю дощ» тощо), «маленьких» романів («Смерть – сестра моєї самотності», «Любов і гріх Марії Магдалини», «Гаспід і Маргарита», «Храм на болоті»), новел («Між небом і раєм», «Янгол з України», «Цінь Хуань Гонь»), оповідань, есе.

**«ІННОВАТИКА У КЛУБНОМУ
ЗАКЛАДІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ»**

30 жовтня в Донецькому будинку працівників культури розпочне роботу науково-методична конференція «Інноватика у клубному закладі: стан, проблеми, перспективи», яка проводитиметься обласним учбово-методичним центром культури, безпосередньо кабінетом інновацій та соціально-культурних програм.

Доповідачі: проректор із науково-практичної та виховної роботи Луганської державної академії культури та мистецтва М. Бриль та доцент кафедри соціології управління Донецького національного університету управління, член українського представництва російсько-баварського дослідницького центру ім. Олександра Зінов'єва М. Бухтєєв.

До участі запрошуються фахівці закладів культури, незалежно від відомчої підпорядкованості.

Під час конференції проводитиметься аукціон-ярмарок інноваційних проектів та розробок, підготованих клубними закладами та методичними установами області.

***

Відреставровану версію фільму «За двома зайцями» в оригінальному українському озвученні, заплановану для показу 20 жовтня, бажачі зможуть побачити на Майдані Незалежності 27 жовтня.

***

Відкриття XXXX сезону Будинку кіно відбудеться 25 жовтня. Початок о 18 годині 30 хвилин.

**КОНЦЕРТИ ФЕСТИВАЛЮ
КАМЕРНОЇ МУЗИКИ
«SONOR CONTINUUS» ТРИВАЮТЬ**

Фестиваль камерної музики «Sonor Continuus», започаткований українським композитором Павлом Колпаковим у 2013 році, в поточному сезоні має незвичайний формат – фестивальні концерти проходять упродовж року, кожної третьої суботи місяця. Концерти відбуваються за підтримки Національної спілки композиторів України. Вхід на всі заходи вільний.

90 – це тільки початок

В Українському фонді культури відбувся вечір з нагоди 90-річчя газети «Культура і життя». Привітати улюблене видання прийшли численні друзі, читачі, передплатники та дописувачі.

– Газета «Культура і життя», 90-ліття якої ми відзначаємо, відіграє в культурному розвитку України далеко не останню роль, – наголосила, відкриваючи вечір, генеральний директор ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» Олеся Білаш. – Я вдячна всім, хто завітав сьогодні в цю залу, дякую господарям, які надали нам можливість тут зустрітися. Ми з вами співпрацюємо не один рік. Тож дякую всім за підтримку. Кількість наших читачів, дописувачів, авторів, безперечно, збільшується. І я також їм дякую. А ще хочу вклонитися всім тим поколінням журналістської когорти, які починали цей нелегкий труд. Тому що українська газета на українській землі завжди чомусь дуже потерпала. За ці 90 літ історія видання була дуже різнокольоровою. І мені здається, що чорний і червоний кольори, які вже традиційно оспівують у нас і журбу, і любов, точно так же пе-

Виступає голова Українського фонду культури Борис Олійник

входять сім видань. Як ви знаєте, це журнали «Музика», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Українська культура», «Пам'ятки України: історія та культура», газети «Культура і життя» та «Кримська світлиця». І всі вони спрямовані на те, щоб мало можливість говорити з вами справжнє українське мистецтво.

Тож іще раз все наше журналістське братство, всіх тих, хто

культури. Зараз не кращі часи для преси, а коли вони були кращі? Аби не гірше було. Тому щоб довго не говорити, я хотів би вручити Почесну грамоту Українського фонду культури газеті «Культура і життя», і її головному редактору, дай вам Бог здоров'я. І з такої нагоди хочу привітати Олеся Білаш. Український фонд культури увінчує вас найвищою своєю нагородою – знаком «За подвижництво в культурі».

Заступник міністра культури Віктор Балюрко оголосив вітання міністра культури України трудовому колективу редакції:

«Дорогі друзі, дозвольте привітати вас із 90-літтям від дня заснування загальнодержавної української газети «Культура і життя». За 90 років існування газета пройшла свій шлях формування та розвитку, забезпечуючи широке коло читачів інформацією та матеріалами з актуальних культурно-мистецьких питань. Багаторічна діяльність кореспондентів стала значним внеском у становлення незалежної України, інформування про культурно-мистецьке життя нашої держави. Переконали, що сьогоднішня подія слугуватиме стимулом для подальшого руху до нових професійних звершень, сприятиме реалізації творчих задумів. Упевнений, що ваші професійні зусилля будуть гідно оцінені громадянами нашої держави. Бажаю вам міцного здоров'я, добробуту, творчої насниги та багато відданих читачів.

З повагою, міністр культури Леонід Новохатько».

Також за дорученням міністра культури Віктор Балюрко вручив колективу редакції Почесну грамоту міністерства – за вагомий внесок у розвиток української культури, високу професійну майстерність, багаторічну працю і з нагоди 90-річчя.

Директор Департаменту видавничої справи і преси Держкомтелерадіо, письменник і поет-пісняр Олекса Кононенко від імені голови Держкомтелерадіо офіційно привітав колектив редакції з ювілеєм. А від

себе особисто подарував редакції унікальне видання Шевченкового Кобзаря, здійснене

Співає Василь Нечеп

Академією друкарства. «Якщо у вас в редакції ще немає бібліотеки, то я хочу, щоб ви її започаткували. І нехай цей «Кобзар» буде першою книгою в каталозі. А ще хочу побажати, щоб у вас завжди було достатньо коштів і на друк газети, і на зарплату. Бо це дуже важливо», – сказав пан Олекса.

Голова ЦК профспілки працівників культури Людмила Перелигіна засвідчила колективу почуття незмінної поваги й побажала визнання та любові

читачів, невичерпної енергії, оптимізму, творчого натхнення та успіхів задля розквіту нашої країни. Вона вручила працівникам видавництва і редакції Почесні грамоти ЦК профспілки працівників культури.

– Це унікальний ювілей, – сказав у вітальному слові секретар Національної спілки журналістів, голова Київської організації НСЖУ Михайло Сорока. – Перша українська культурологічна газета відзначає своє 90-ліття. У нашій українській періодиці на пальцях однієї руки можна перелічити видання, які б мали таку історію. А «Культура і життя» не тільки має, вона продовжує цю історію творити. І продовжує виходити при тій гострій конкуренції, яка існує в нашому інформаційному просторі.

Пан Михайло вручив працівникам видавництва і редакції дипломи НСЖУ, а також почесні знаки від Київської організації Спілки журналістів.

Привітати колектив із ювілеєм прийшли головний редактор «Української музичної газети» Володимир Корнійчук, відповідальний секретар Національної спілки письменників України Володимир Барна, голова Київської організації НСПУ, головний редактор «Української літературної газети» Михайло Сидоржевський, відповідальний секретар КО НСПУ Олександр Бакуменко, сценарист і кінодокументаліст Валентин Сперкач, перший заступник генерального директора ДТРК «Культура» Михайло Шматов, заслужена журналістка Емма Бабчук, генеральний директор Національного заповідника «Софія» Олена Сердюк, відповідальний секретар Ради ветеранів України Юрій Зубар.

Своїм неперевершеним співом вітали редакцію та численних гостей народний артист України, лауреат Шевченківської премії Василь Нечеп, солістка Національної філармонії, лауреат міжнародних і всеукраїнських конкурсів Тетяна Школьна, фольклорний ансамбль «Кралиця» та заслужений народний ансамбль пісні і танцю «Дарничанка».

Антон ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ
Фото Романа РАТУШНОГО

На святі

реплелися на сторінках «Культури і життя». Якби не підтримка Міністерства культури і не розуміння, що видання культурологічного спрямування потребують державної підтримки, ми б не вижили. У бурхливому морі дешевої популяризації всього чужедухого українській культурологічній пресі вижити надзвичайно тяжко. Тож я вдячна за те розуміння і за ту підтримку, яку ми мали і яку маємо сьогодні.

Газета – це живий організм, який реагує на виклики сьогодення. Безперечно, вона змінилася за ці роки, сподіваюсь, буде змінюватись на краще і далі. Тож налаштовані на активну співпрацю з усіма, хто читає, передплачує, купує, довіряє «КіЖ». І не тільки газеті «Культура і життя», яка є вивуватицею нашого ювілейного зібрання. Адже в системі Національного газетно-журнального видавництва

приєднується до нашої роботи, вітаємо з 90-літтям «Культури і життя», бажаємо і здоров'я, і творчих здобутків, і благополуччя. І найголовніше – ніколи не позбутися отого вірусу журналістського, який є протиотрутою духовній байдужості.

Знаю поетеса, головний редактор «КіЖ» Людмила Гнатюк привітала присутніх своїми прекрасними віршами, подякувала всім, хто надіслав вітання газеті й представила присутнім колектив редакції, який сьогодні творить її. А генеральний директор видавництва Олеся Білаш вручила кращим працівникам Почесні грамоти за багаторічну працю.

Голова Українського фонду культури Борис Олійник зазначив: «Це дуже символічно і як ніколи гармонійно вийшло, що «Культура і життя» святкує своє 90-ліття в Українському фонді

Співає «Кралиця»

Берегиня української пісні

Ось уже вісім років, як немає з нами народної артистки України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, повного кавалера орденів княгині Ольги, Героя України Раїси Кириченко.

Її унікальний, незабутній голос проникав глибоко у серця людей. Творчістю Чураївни захоплювалися тисячі шанувальників української пісні, адже її спів відображав усю палітру людських почуттів. Пісні у виконанні Раїси Опанасівни окрилюють душу і сьогодні, не залишаючи байдужими жодного слухача.

З нагоди 70-ліття від дня народження Раїси Кириченко у Центрі художньої та технічної творчості «Печерськ» відбувся вечір пам'яті, на якому зібралися друзі, знайомі, шанувальники таланту співачки.

Щемко зазвучав знайомий голос Чураївни, сльози наверталися на очі, бо ж на екрані, наче жива, з'явилася Раїса Опанасівна, з уст якої полилися пісні

– «Дорога до матері», «Мамина вишня», «Батьківська оселя», «Доля у нас – два крила», «Нам небагато для щастя треба»...

Це були фільми «Автограф» і «Співаю для вас, земляки», якими і розпочався концерт. У моїй пам'яті зринув спогад, коли я ще маленькою на фестивалі «Пісенне джерело», який проходить у селищі Градизьк, що на Полтавщині, вперше побачила Берегиню української пісні – Раїсу Кириченко. Її спів глибоко запав мені в душу, а манера виконання зачарувала.

Хочеться згадати слова земляка Раїси Кириченко відомого композитора Олександра Білаша, який у фільмі сказав: «Цікава вона співачка тим, що не

зраджує отому головному джерелу – народній українській пісні. В її інтерпретації пісня звучить чудово».

Теплу атмосферу вечора створила його ведуча, лауреат літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото», журналістка Лідія Луценко.

Зі сцени лунали пісні з репертуару Р. Кириченко, пісні-посвяти Чураївні. Дарували їх слухачам Український народний хор імені Станіслава Павлюченка Київського національного університету культури і мистецтв, поет і композитор Леонід Нечипорук, народна артистка України Оксана Пекун, заслужена артистка України, лауреат I Всеукраїнського фестивалю ім. Раїси Кириченко «Я козачка твоя, Україно!» (2006 р.) Оксана Калінчук, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів Дмитро Андрієць, лауреат всеукраїнських конкурсів Наталя Шинкаренко та інші.

Тепло згадували Раїсу Опанасівну заслужений діяч мистецтв, поет-пісняр Вадим Крищенко, вдова поета Дмитра Луценка пані Тамара. А Оксана Калінчук зазначила: «Кожного разу вона йшла на сцену, як на сповідь. А пісню виконувала, наче молитву – з чистою душею і щирим серцем. Голос її летів далеко-далеко, здається, пронизував

Вадим Крищенко

шати зали і обіймав своїм теплом та любов'ю не лише всю Україну, а й увесь світ».

Композитор Леонід Нечипорук додав: «Я щаслива людина, адже доля мені подарувала зустріч із цією великою співачкою. Останні роки ми плідно співпрацювали. Спілкуватися з нею було приємно і відповідально, тому що Раїса Кириченко брала до виконання не всі пісні, а тільки ті, де відчувала глибину нашого українського коріння, народну мелодію і щирі слова. Пропускала все через свою душу».

А душа ж людська – безсмертна. От і Чураївна озиватиметься до нас у піснях. Потрібно лиш впустити їх у своє серце.

Аліна ОНОПА
Фото авторки

Жіночий вокальний ансамбль Київського національного університету культури і мистецтв

Під такою назвою в Київському національному університеті технологій та дизайну відбулося пісенно-мистецьке свято до дня народження автора неофіційного гімну міста Києва Дмитра Луценка.

Урочисто вшанувати пам'яті відомого поета-пісняра, заслуженого діяча мистецтв УРСР та лауреата державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка зібралися митці, друзі, а також родина – вдова Дмитра Омеляновича Тамара Іванівна, син Сергій та молода поетеса онука Марічка, творчість якої зал підтримав оплесками.

Голова Комітету на громадських засадах по вшануванню пам'яті Дмитра Луценка і пропаганді його творчості Микола Москаленко подарував бібліотеці університету збірку творів митця «Криниця мого кохання». Це видання, що побачило світ минулого року, було доповнене та перевидане вдруге у Полтаві. У свою чергу університет передав сім'ї Луценка авторський портрет Дмитра Омеляновича, виконаний на кафедрі рисунку та живопису факультету дизайну КНУТД.

У теплій атмосфері глядачі долучилися до незабутньої творчої спадщини поета, яка звучала у виконанні Героя України, лауреата Національної премії імені

«Осіньне золото»

Т. Г. Шевченка Анатолія Паламаренка, лауреатів літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото» народного артиста України Олександра Василенка, Валентини Стельмах, Світлани Мирводи та Олени

Гончарук, яка виступила як солістка з українським народним хором імені Станіслава Павлюченка, слова захоплення творчості поета висловили Олександр Мороз, ведуча вечора Лідія Луценко та інші шановані гості.

Нікого не залишило байдужим проникливе виконання пісень «Гуси летіли» на музику Анатолія Пашкевича, «Не віддам тебе осені» Олександра Кушнар'ова, «Києве мій» (композитор Ігор Шамо) та інших. У людей блищали

сльози на очах, недарма ж Дмитро Омелянович вважається одним із найкращих ліриків!

Приємно зазначити, що у концерті було задіяно багато молоді, яка так щиро виконувала твори, що, здавалося, навіть Дмитро Луценко посміхався з портрета на сцені.

«Я виконую пісні на вірші Дмитра Омеляновича ще відтоді, коли співала в дитячому хорі, – сказала солістка Національної опери Олена Гончарук. – Співала і «Осіньне золото», і «Києве мій». Мені дуже подобається мелодійність, притаманна його поезії, яка гарно лягає на музику. Слова гарно запам'ятовуються, а поєднання голосних, які саме і є співочим матеріалом, настільки вдале, що поезія летить, немов пісня».

Дуже люблять пісні на вірші Дмитра Луценка за кордоном, і я із задоволенням виконую їх не лише в Україні, а й у Болгарії та Польщі».

«Немає сумнівів в безконечності творчого життя Дмитра Омеляновича», – сказав Олександр Мороз. Важко з ним не погодитися, адже вечір закінчився, а почуття прекрасного залишилося. Ті, хто побував на святі, з нетерпінням чекатимуть нових зустрічей з поетичним словом Д. Луценка.

Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

Музичне вітання від ансамблю «Смайл» та школи бального танцю

Володимир Рожок: «Я мрію перетворити академію на храм мистецтва!»

У культурному житті України – історична подія: провідний навчальний заклад – Національна музична академія імені П. І. Чайковського відзначає своє 100-річчя.

Володимир Рожок – ректор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, диригент, педагог, громадський діяч, доктор мистецтвознавства, професор, народний артист України. Його ім'я – одинадцять в переліку видатних керівників цієї музично-освітньої установи.

ПО ЖИТТЮ, ЯК ПО НОТАХ

– Володимире Івановичу, Ви народилися на Чернігівщині у селі з такою поетичною назвою – Хороше Озеро...

– Так, Хороше Озеро. Воно знаходиться в лісостеповій смузі між Ніжином, Борзною і Бахмачем. Колись, до війни, мама розповідала, в селі було чотири колгоспи. Хороше Озеро навпіл розділяє залізниця Москва – Київ. Село моє досить велике і дуже красиве. Ліси за сім-вісім кілометрів. У нас прекрасна земля – чорнозем. Варто лише посадити в землю, як все чудово росте. Кажуть, посади палицю і та зацвіте. Багатий наш край і на піски, глину. Чудово пам'ятаю, як мама мазала глиною долівку в хаті. Я й досі чую той неповторний запах. До речі, й сам те робив років у чотирнадцять. Навіть комин, піч вимазував. Глина така красива, помаранчевого кольору. А мама прийде було з роботи і похвалить мене, що так вправно впорався. Тиждень ходив із піднесеним настроєм.

Хата, як оберіг, досі зустрічає нас. На жаль, село вже не те, вимирає. Через кілька років там буде пустеля... Держава повинна про це турбуватися. Я зараз пригадую таку картину: вийдеш за село, а там – льон цвіте! Можна було збожеволіти від тієї краси! Небо, білі хмари і голубинь... Мов море, під легенький вітерець, колишеться льон... Переходиш на інше поле – там пшениця, кукурудза... А які у нас сади були! І все ж, чому Хороше Озеро? Селу нашому близько п'ятисот років. Літописи розповідають, що їхали чумаки на південь. Їхали непроглядними хащами. І раптом зупинилися у місцевості, де було дуже багато джерельної води, озер. Тоді вони випрягли биків, сіли перепочити. Коли прокинулися,

побачили, що й воли смиренно відпочивають... тоді й сказали чумаки: «Хороше озеро!» Озера є й сьогодні, хоча вже замулені, ніхто їх не чистить. А колись там було багато риби...

– Як до вас прийшла любов до музики, де вдихнули першу ноту життя?

– Моя мама, Галина Кузьмівна, співала в церковному хорі, була солісткою. Мала чудовий голос. Коли брала верхні ноти – це було блаженство... Але вона була зовсім неграмотна, не знала нот. Та якось у село приїхав регент, дід Хома, випускник Санкт-Петербурзького училища, я його частенько згадую, царство йому небесне, це він організував у нас такий хор... Пам'ятаю пасхальні співи, храм на Воздвиження. Церква і школа були поруч. Я хлопчиком бігав і слухав ті співи. Пригадую, як у 1959 році знімали хрести з церкви, хоругви... Лише через тридцять років поновили церкву.

У дитинстві я добре співав, танцював. Батько гарно грав на баяні. Він був фронтовик, інвалід першої групи, на війні йому вибило очі. Власне, вся сім'я була співуча. І коли приїхали до села

з музичного училища та поцікавилися, хто має таланти, то всі одногосно сказали: «Володя Рожок». І мене запросили після восьмого класу вступати до Ніжинського музичного училища. Але ж нот я не знав, музичної школи у нас не було. Конкурс в училище був чоловік десять на місце. Я взяв баяна, щось зіграв з батькової науки. А коли запитали, що співатиму, виконав із репертуару Євгенії Мірошніченко «Соловей», пригадуєте (*наспівує*). І коли я співав, хтось із комісії почав мені акомпанувати. Зрештою, поставили п'ятірку. Закінчив училище з відзнакою. Добре оволодів фортепіано. Після того вступив до Інституту культури в Харкові. Потім був Харківський державний інститут мистецтв ім. І. Котляревського, аспірантура... Далі почалося творче життя.

– Хто є з тих перших учителів, кому Ви завдячуєте за науку?

– Олександр Іванович Козієнко – чудовий педагог. Приїздив до мене на ювілей. А загалом я б сказав, що у Ніжині всі викладачі чудові. Адже початок звідти. Там народилися Марія Заньковецька, Марк Бернес, Сергій Корольов... Не випадково у Ніжині побудована гімназія класичних наук, а нині це чудовий університет.

У Харкові чудові педагоги, яким завдячую: Костянтин Греченко, Юрій Кулик, Людмила Карпова... Багато було теоретиків, у яких я вчився, зростав і прагнув досягати вершин мистецьких.

ВІВАТ, АКАДЕМІЯ!

– Володимире Івановичу, сьогодні Національній музичній академії імені П. І. Чайковського сто років. Вам є чим пишатися, адже із закладом пов'язано чимало знаменних сторінок української музики.

– Національна музична академія України імені П. І. Чайковського створена згідно з Указом

Президента України від 5 вересня 1995 року «Про реорганізацію Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського у Національну музичну академію України імені П. І. Чайковського». Таким чином, Національна музична академія імені П. І. Чайковського стала правонаступницею Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського, яка була заснована 3 листопада 1913 року на базі музичного училища Київського відділення Російського музичного товариства. Колосальних зусиль для відкриття цього навчального закладу доклали Петро Ілліч Чайковський, тому ми гордо носимо ім'я композитора-класика. Хоч він і не дожив до цієї дати 20 років (помер 1893 р.), але кілька разів маестро зустрічався з Миколою Лисенком, і вони разом писали прохання царському уряду, листи до Київської думи. Потім Сергій Рахманінов, Микола Римський-Корсаков, Сергій Танєєв, Михайло Терещенко долучилися до доброї справи. До речі, Терещенко віддав 50 тисяч карбованців для того, щоб у Київ запросили кращих педагогів із Італії, Франції, Німеччини, Росії. Першими директорами були Володимир Пухальський (1913 рік) та Рейнгольд Глієр (1914–1920).

Від 1919 року Київська консерваторія стає державним навчальним закладом. Засновниками головних напрямів її діяльності були видатні діячі музичного мистецтва. Роль академії у часі нинішньому також дуже вагомий. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського була і залишається однією з найбільших музично-освітніх установ Центральної та Східної Європи. Тут зосереджено потужний науково-творчий потенціал фахівців. Ми готуємо вокалістів, композиторів, артистів оркестру, диригентів хору, режисерів музичного театру тощо. Без академії немислимий розвиток сучасної української культури.

Національна музична академія

На презентації книги Володимира Рожка «Стефан Турчак»

Згадаймо імена співаків Дмитра Гнатюка, Євгенії Мірошниченко, Анатолія Солов'яненка, композиторів Євгена Станковича, Лесі Дичко – всіх не перелічити. Це ціла епоха в розвитку української музичної культури. Маємо 27 кафедр. У нас працюють дев'ять Героїв України, близько сорока докторів наук, яких ми виховали, понад 100 кандидатів наук, майже 70 народних артистів України, заслужених артистів і діячів. Ми єдині в країні з п'яти вітчизняних консерваторій маємо такий високий науковий потенціал. У нас розробляють і пишуть докторські дисертації різної за жанрами наукової проблематики. Це – і виконавство, й історико-теоретична сфера. Це – фортепіанна школа, композиторська, вокальна, диригентсько-хорова. І все пов'язано з сьогоднішнім.

– Знаю, що і студенти, і творчі колективи академії з великим успіхом репрезентують мистецтво в Україні та далеко за її межами.

– Так, радують традиційно високі результати участі наших студентів у міжнародних музичних конкурсах. Загалом понад 50 дипломів і лауреатських звань щороку виборюють. Без національної академії, без її здобутків і чудових викладачів немислими поступ українського сучасного музичного мистецтва.

– Не секрет, Володимире Івановичу, що Вам дісталася нелегка спадщина. Приміщення потребує ремонту, оновлення музичних інструментів...

– Але ж я оптиміст і вірю, що свою 101-у річницю ми зустрінемо в гарному, теплому й затишному будинку. Для студентів і викладачів забезпечать нормальні умови праці й навчання. Адже наше головне завдання – виховувати митців української музичної культури. Ми ж – унікальний мистецький навчальний заклад! Готуємо майстрів найвищого рівня, зірок. Скажімо, наші вихованці – піаніст Володимир Горовиць, співаки Іван Козловський, Євгенія Мірошниченко, Анатолій Солов'яненко, композитори Борис Лятошинський, Левко Ревуцький. Наш випускник Євген Савчук очолює капелу «Думка», і він у нас завідувач кафедри. Теж наш випускник, професор Володимир Сіренко очолює Національний симфонічний оркестр. Наших музикантів знає весь світ. Чого варта Герой України, примадонна Національної опери Марія Стеф'юк, яка у нас викладає! Можна називати дуже багато. Я мрію перетворити академію на храм мистецтва, щоб у студентів і в кожного, хто сюди прийшов, виникало почуття благоговіння і пієтету. Ще одна моя мрія, – щоб Київську консерваторію знали скрізь, як знають Ітон, Оксфорд і Джульєрд.

– Чи відчуваєте допомогу від держави у реалізації мрій?

– Держава повинна предметно займатися музичною освітою.

Вітання від Бориса Олійника

Урочисте відкриття Міжнародної Пасхальної асамблеї-2013 у Софії Київській

У нас – майже 1400 державних музичних шкіл. Вони здебільшого у жалюгідному стані. Постійно порушують питання, щоб їх закрити, привласнити приміщення. Були навіть такі діячі, які вважали, що музичні школи – це

анахронізм, і хотіли їх нищити. Адже у музичній школі формується майбутній діяч культури. Там і духовність народу формується.

Або ж ще одна проблема: у нас не співають діти у середніх

школах! Раніше у школі діяли хорова колективи, працювали вчителі з вищою музичною освітою, створювали оркестри, ансамблі народних інструментів. Нині школа перетворилася на формальну установу. Духовність там

Під час концерту Міжнародної Пасхальної асамблеї-2013 у Великому залі Національної музичної академії України

– на останньому плані. Не співають пісень, отже, забувають про свої витoki, джерела: звідки ми і хто ми. Якщо не співають у школі – не співатимуть і в родині.

Щороку ми випускаємо кілька тисяч кваліфікованих спеціалістів. П'ять консерваторій. П'ять академій культури і мистецтва. А хто працює у сфері культури? Рідко хто. Спрямувати і спланувати кадрові потоки розумно на благо села, району, міста – одне з державних завдань. Це можливо – була б державницька воля.

Для країни це вигідно: ми готуватимемо культурних особистостей. Людина, яка виросла на творах Бетховена і Баха, не пийчимо, не матюкатиметься.

– Розкажіть, будь ласка, про заплановані урочистості з нагоди ювілею.

– Із нагоди знаменної події академія проводить Міжнародний музичний гранд-фестиваль «VIVAT ACADEMIA», який триває до 20 грудня. До участі в ньому залучені випускники й педагоги закладу, зірки української і світової музичної культури, серед яких: Д. Мацуєв, В. Руденко, Т. Штонда, Л. Монастирська, А. Швачка, Д. Ткаченко, О. Гринюк, Б. Півненко, провідні музиканти зарубіжних країн; відомі мистецькі колективи – Національний ансамбль солістів «Київська камерата», Національний камерний ансамбль «Київські солісти», Національний заслужений академічний український народний хор України імені Г. Верьовки, струнний квартет Post Scriptum.

У рамках фестивалю також ювілейні дати: 200-ліття С. Гулака-Артемівського і Дж. Верді, 140-річчя С. Рахманінова (спеціальні проекти «Київський сезон Рахманінова», «Грудневі вечори») і Ф. Шаляпіна, 75-річчя С. Турчака, наших видатних сучасників: 75-ліття М. Скорика (Міжнародний фестиваль «Дні музики Скорика»), 80-річчя А. Авдієвського, 85-ліття професора В. Апатського... Ювілею академії присвячений також XI Відкритий дитячий музичний конкурс «Пам'яті П. Чайковського» у Кам'янці Черкаської області, куди впродовж 28 років композитор приїздив, де створював свої шедеври. Також приурочені презентації видання «Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років», стрічки «Академія на межі століть», а також благодійний вечір «Присвята меценатам України: Михайло Іванович Терещенко», організований з ініціативи та підтримки його онука Мішеля Терещенка. 3 листопада – урочиста Боже-ственна літургія та Подячний молебень в Успенському соборі Києво-Печерської лаври. Кульмінаційна подія – урочистий вечір 5 листопада у Національній опері України ім. Т. Г. Шевченка.

– Щиро дякую за розмову, Володимире Івановичу!

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото Сергія НІКОЛАЄВА

НОВИНИ

КАЗКОВИЙ СВІТ
В'ЯЧЕСЛАВА МІЩЕНКА

У приміщенні Арт-галереї Національної парламентської бібліотеки України за ініціатииви Національної парламентської бібліотеки та громадської організації «Бердичівська фотографічна фундація» та за сприяння виконавчого комітету Бердичівської міської ради й благодійного фонду Анжеліки Лабунської «ЛАВ» експонуються фотороботи В'ячеслава Міщенка, художника з Бердичева Житомирської області.

На виставці, що має назву «Казковий світ В'ячеслава Міщенка», представлено 65 робіт, виконаних способом макрозйомки (зйомка дрібних об'єктів крупним планом). Світлина не лише передають сюжети та образи художника, а й відтворюють його ставлення до оригінальних миттєвостей нашого життя.

У своїй творчості надаю перевагу живопису (жанрові роботи, пейзаж, анімалістика, морський пейзаж, квіти) та фотографії (фотопейзаж, макрозйомка, міський пейзаж, фотопортрет).

Як живописець сформувався на основах реалізму. Сюжетна простота, декоративність кольору, експресивна манера письма, – характерні особливості моєї творчості. Пейзажі пишу на основі етюдів з природи, які творчо переосмислюю, а фотографія пейзажу для мене – маленький фрагмент із конкретного життя, прожитого в цьому місці. Макрозйомка – зйомка крупним планом невеликих об'єктів. При цьому треба пам'ятати, що сама по собі макрозйомка – це лише інструмент у руках художника, один із багатьох, який справжній майстер може використати для вираження власного «Я» в образах, – розповідає митець.

У 2000 році вступив до «Товариства вільних художників і народних майстрів «Вернісаж», а в березні 2006-го очолив це товариство. Брав активну участь у різних масових заходах, що проводилися в рідному місті до знаменних і пам'ятних дат. У 2010 році отримав звання «Майстер народної творчості України». Художник В'ячеслав Міщенко – активний учасник діючої виставки-продажу при Музеї історії міста Бердичева. Більша частина його робіт знаходиться у приватних колекціях Польщі, Росії, Німеччини, США, Ізраїлю та у багатьох містах України.

Із відкриттям фотовиставки в Києві автора привітали численні гості.

Експозиція світлин В'ячеслава Міщенка в Арт-галереї Національної парламентської бібліотеки України триватиме до 31 жовтня 2013 року.

Олександр БАКУМЕНКО

Я намалюю свій портрет

Другої неділі жовтня Україна святкувала День художника. Вітаємо! І пропонуємо згадати чи не головне, що залишає після себе кожен майстер пензля. Поговоримо про жанр автопортрета.

Особливу роль автопортрет почав грати з епохи Відродження, як наслідок зростання самоусвідомлення художників. Автопортрет – не тільки свого роду документ, що зберігає зовнішність автора для нащадків, це, швидше, експериментальне вивчення власної особистості. Невипадково існує величезна кількість автопортретів у вигляді різних образів – Христа, жертви, клоуна тощо. А часом вони і зовсім межують із радикальним відчуженням власного «я».

Так, у знаменитому «Автопортреті в образі Христа» Дюрера (близько 1500 р.) композиційна близькість образам Христа межує з богохульством, вражаючи сучасного

Джеймс Енсор. «Автопортрет з масками»

глядача. У картині відбилася ренесансна переоцінка цінностей, згідно з якою художник стає не ремісником, а яскравою творчою індивідуальністю. З іншого боку, Дюрер, у творчості якого автопортрет займав не останнє місце, завжди був схильний до самозамилування.

У центрі знаменитої фрески Мікеланджело «Страшний суд» (Мікеланджело, фрагмент фрески «Страшний суд» (1537–1541), Сікстинська капела, «Автопортрет на шкірі Св. Бартоломью») наш погляд зупиняється на фігурі апостола і мученика Св. Бартоломью. У правій руці той тримає ніж, за допомогою якого, за легендою, з нього була живцем знята шкіра, у лівій – саму шкіру з викривленими муками обличчям. Сучасники відзначали різочу подібність застиглої гримаси з упертим і меланхолійним обличчям художника. При цьому саме зображення апостола безпомилково схоже на відомого сучасника Мікеланджело П'єтро Аретіно. Похмурий титан мистецтва

Фріда Кало. «Маленька лань»

та інтриган-літератор ворогували...

На відміну від Джорджоне, який, ілюструючи сюжет поєдинку Давида і Голяфа, зобразив себе у ролі Давида, Караваджо власні риси відобразив у... відрубаній голові Голяфа «Давид з головою Голяфа» (1605–1606). Можливо, картина стала публічним вбаченням за провини автора. У 1606 році Караваджо навіть переслідували за вбивство.

XX століття, модернізм та постмодернізм привнесли чимало нового у жанр автопортрета. Відтепер художники ладні швидше зображувати власну «душу», ніж фізичну оболонку. А над людською тілесністю прийнято іронізувати. В «Автопортреті з масками» (1899) Джеймс Енсор постає в оточенні масок, при цьому його особа (навмисне чи ні) залишається відкритою погляду. Фігури в масках тісняться навколо неї, їхні безкровні обличчя і нафарбовані губи втілюють побоювання майстра бути розтопаним безликою юрбою... І все ж на полотні Енсора герой немов знаходиться під захистом своєї «нормальності», яка дозволяє йому стояти окремо від загальних мас. Перед нами – гротескне зображення буржуазного світу, його глибини заховані під

Олександр Ройтбурд. «Автопортрет»

масками, однак саме через них їхня сутність знаходить візуальне втілення.

Егон Шіле став одним із основоположників жанру оголеного автопортрета, художник написав їх понад сотню. Що й не дивно: експресіоністи сприймали навколишній світ як частину власної підсвідомості, ввігнуте дзеркало, у відображенні якого зосереджений увесь світ і власне «я». Сам художник говорив: «Коли я бачу себе цілком, я повинен бачити себе і знати, чого я хочу, знати не тільки, що відбувається всередині мене, а й як я здатний виглядати, які кошти є в моєму розпорядженні, з яких загадкових субстанцій я створений і що з них я сприймаю і сприйняв досі». Іншими словами, зображення своїх пристрастей і бажань означало для майстра боротьбу з ними.

Фріда Кало, декілька років свого життя прикута до ліжка, була змушена писати лише себе. Але і в наступні роки вивчення власної особистості залишалося основною темою її робіт. Живопис допомагав художниці пережити численні фізичні та моральні страждання, що випали на її долю. Переносячи їх на полотно, вона немов звільнялася від болю.

Легендарний Френсіс Бекон у численних інтерв'ю з президентством засуджував безглуздість світу, тож у підсумку здобув титул «екзистенціаліста живопису». У своїй творчості він намагався втілити моральний занепад, розгубленість, тугу і самотність сучасної епохи. Одним із прикладів цих пошуків є його «Автопортрет» 1973 року. Художник на ньому сидить у геть порожній кімнаті. В очі кидається неприродність його пози. Тіло скручене так, немов чоловіка щось або хтось мучить, і навіть стілець виглядає

нищівно незручним. Обличчя також викривлене, фарби розтікаються, розмазуючи череп у суцільну густу масу, волосся скуйовжене, очі і рот виглядають абсолютно дикими. Із зображенням людської фігури контрастують деталі: годинник, черевики, чіткість решти зображення. Вимикач на стіні з вертикальною лінією дроту грає в картині не менш важливу роль, аніж постать на центральному тлі або театральна обстановка навколо, яка нагадує приміщення для реквізиту або лаштунки.

Сучасні українські художники, зрозуміло, теж не відстають від попередників та класиків – вони охоче пишуть автопортрети. Рекордсменами тут є Олександр Ройтбурд і Маша Шубіна. Мало того, що, подібно до Рембрандта або Веласкеса, любитель класичного живопису Олександр Ройтбурд раз за разом зображує себе (і полюбить «перекоситися», скажімо, того ж Веласкеса). Так до того в нього є ще й просто чудова особис-

Олександр Гнилицький. «Автопортрет в автодзеркалі»

та традиція: щороку 31 грудня він пише автопортрет.

Але Ройтбурд, втомившись від самозамилування, ще хоча б Будду та Пушкіна зображує час від часу. А Маша Шубіна, немов Фріда Кало, роками пише виключно себе. Як не дивно, її роботи продаються. Напевне, колекціонерам просто приємно бачити у власних будинках дуже красиву жінку.

Жанр «дивного», порівняно з беконівським, автопортрета подобався і легендарному художнику Олександру Гнилицькому. Один із засновників «Паризької комуни» і найвідоміший, разом із Олегом Голосієм, у 2000-х вітчизняний автор (його навіть на повному серйозі називали «кращим художником СНД») помер у 2009-му. Не доживши двох років до 50-ліття. А автопортрети – залишилися.

(У статті використані матеріали сайту artandyou.ru).

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Гармонія живопису Віктора Оліфіренка

У приміщенні Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра відкрилася найромантичніша, найтонша у столиці виставка живопису останнього часу. «Гармонію природи» присвячено 35-річчю театру та 80-літтю від дня народження автора картин – заслуженого працівника культури України Віктора Оліфіренка.

Віктор Петрович Оліфіренко – людина-віха, одна з особистостей, яких зараз називають «стовпами» культури України. Утім, не менш цікавий він тим, що являє собою типовий приклад «людини, яка зробила себе сама». (Що б там не думала про себе сучасна молодь, а свого часу в нашій країні навіть за відсутності терміну self-made man власну долю змінювала на свій розсуд навіть більша кількість талановитих та розумних, ніж це відбувається зараз). Оліфіренко народився в рік великого голоду на Донеччині, згодом отримав фах токаря... Та, як мріяв, багато років – аж по сьогодні – стояв біля самих витоків усього передового, що з'являлося у вітчизняній культурі! За довге життя Вікторові Петровичу довелося очолювати великі будинки культури і – знамениті театри. А понад усе, просто-таки легендарно, він і досі відомий як директор Жовтневого палацу культури у Києві та Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра. Що характерно, обидві посади Оліфіренко якийсь час ще й суміщав. (Оце-то наснага, сила-силенна в чоловіка!) Був Віктор Петрович біля витоків української Спілки театральних діячів.

Утім, сьогодні вже можна сказати з упевненістю: Бог сповна відміряв цій людині ще й таланту художника – тонкого пейзажиста з власною, добре впізнаваною манерою та напрочуд гарною, просто-таки цілющою енергетикою. (Порівняти можна, хіба що, з самим Шишком!) Перші свої пейзажі Оліфіренко

Виступає заслужений працівник культури України Віктор Оліфіренко

створив ще у далекому 1978 році. Сьогодні ж ніжні, романтично-замріяні «портрети» української природи (картини Віктор Петрович пише виключно з натури, на пленері) його авторства прикрашають і приватні колекції відомих людей, і прості оселі по усьому світу. Що характерно, свої твори художник принципово не продає. Він їх... лише дарує! Може, саме тому, що написані серцем, а однією з фарб немов служить сама любов до життя, розглядати етюди напрочуд приємно. Немов потрапляєш до тихих привітних лісів, дихаєш на повні груди повітрям лук, що мріють під

літнім сонцем... Проте краще не втрачайте нагоди. І чим далі читати цей матеріал – не пошкодуйте часу, відвідайте одну з вистав легендарного театру на Лівому березі Дніпра! І десь в антракті – а краще ще й до та після вистави, – спеціально підійдіть до експонованих у холі картин Віктора Оліфіренка. Враження, як від мандрівки у «світ живої природи», немов і справді повіяло свіжим повітрям з лук та лісів! – гарантовано.

Фото надано Київським академічним театром драми і комедії на Лівому березі Дніпра

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

1933 р. – народився у м. Краматорську Донецької обл.

1950 р. – закінчив Краматорське ремісниче училище за спеціальністю токаря.

1962 р. – закінчив Ленінградську вищу школу ВЦРПС.

1962–1966 рр. – директор Палацу культури і техніки Новокраматорського машинобудівного заводу (НКМЗ).

1966–1974 рр. – директор Запорізького обласного будинку художньої самодіяльності профспілок, директор обласного музично-драматичного театру ім. Щорса.

1974–2006 рр. – директор Жовтневого палацу культури у Києві та директор Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра, секретар Спілки театральних діячів України, перший заступник директора Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра.

1978 р. – перший написаний етюд.

1979 р. – присвоєно звання «Заслужений працівник культури України».

1980 р. – нагороджений орденом «Знак Пошани».

1989 р. – член Спілки театральних діячів України.

1990 р. – перша персональна виставка у Київському будинку актора, надалі експонувалася у Харківському і Львівському будинках актора.

1999–2003 рр. – персональні виставки у Київському академічному театрі драми і комедії на Лівому березі Дніпра.

2008 р. – персональна виставка у Міжнародному центрі культури і мистецтв ПУ.

Де Малевич зустрічає Мерилін Монро

До 27 жовтня в Мистецькому Арсеналі триватиме VI Великий антикварний салон.

Головним проектом цього горічного салону стала представлена Міжнародним благодійним «Фондом Олександра Фельдмана» в межах спеціального добродійного проекту «Мистецтво милосердя 2» виставка робіт художників Паризької школи з приватної колекції Feldman Family Museum. Марк Шагал, Пабло Пікассо, Моїс Кіслінг, Натан Альтман, Хана Орлова – такої збірки ми ще дійсно не бачили! Усього в рамках спецпроекту презентовано 85 творів живопису, графіки та скульптури, створених 47 найславнішими художниками кінця XIX–XX століття.

В Арсеналі відбувся ще й закритий благодійний аукціон, де, придбавши одну з цих робіт, українські бізнесмени отримали змогу ще й зробити свій внесок у будівництво Центру реабілітації дітей та підлітків

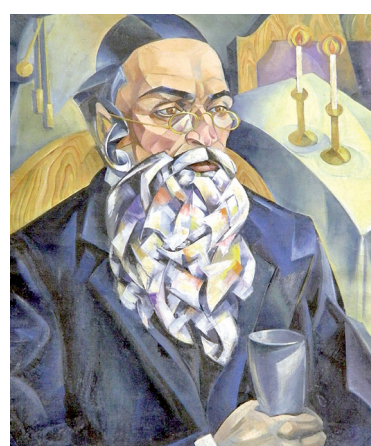

Експозиція антикварного салону

з психічними розладами. Згодом він має з'явитися у Харкові та стати частиною комплексу «FELDMAN ECOPARK» – першого в Україні «соціального мультиплексу».

Іще однією принадою VI Великого антикварного салону у Мистецькому Арсеналі стала виставка вибраних творів із приватної колекції знаменитого українського мистецтвознавця Ігоря Диченка. «Спецпроект

покликаний чи не вперше масштабно ввести унікальну колекцію живопису і графіки періоду авангарду до мистецького вжитку», – зазначають організатори. Окремі твори або частини зібрання Ігоря Диченка виставлялися в рамках вітчизняних і міжнародних проектів, починаючи із середини 1980-х років. Подібні експозиції відбувалися, зокрема, у США, Франції, Польщі, Нідерландах, Данії, Росії. Утім, масштабної виставки, котра б продемонструвала цілісну колекцію та утвердила місце цієї легендарної мистецької збірки в історії українського мистецтва і в культурному спадку нашої країни, досі не відбувалося. Як зазначив під час прес-конференції сам Ігор Диченко, свою унікальну колекцію, яка вміщує твори О. Богомазова, В. Єрмилова, О. Хвостенка-Хвостова, О. Тишлера, К. Малевича, В. Пальмова, С. Никритина і групи бойчукістів, він планує подарувати Мистецькому

Натан Альтман. «Стрічання Шабата»

Арсеналу. Із часом вона складе основу постійної експозиції і експонуватиметься на другому чи третьому поверсі Національного культурно-мистецького та музейного комплексу. (Зараз про відбудову останніх лише йдеться).

Українсько-канадська фундація Art foundations of Andrew Ison уперше в Україні представила колекцію надбанних хрестів XVI–XVIII століть, що

формувався протягом 75 років. (Її було започатковано 1938-го). Зібрані витвори монументальної металевої пластики походять зі знищених у різний час храмів Буковини.

За традицією, участь у Великому антикварному салоні 2013 взяли провідні українські галереї, антикварні магазини і приватні колекціонери. Зокрема, в експозиції представлені твори з колекцій Владлена Рябченка (Харків) та Олександра Крилова «Memorabilia» (США). Останній – постійний гість Мистецького Арсеналу – збирає автографи «зірок». Отже, завдяки «російському американцеві», під лозунгом «Для тих, в кого є все», помилуватися в Арсеналі цього разу можна особистими підписами Мохаммада Алі, Хемінгуей, Мерилін Монро та інших легенд кіно, спорту, культури та політики.

Сторінку підготувала Алла ЧЕРДИНЦЕВА

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ: ЛЕВОВА ЧАСТКА

Стала відомою програма Першого арт-фестивалю міст України «МЛИН», який проходить в Києві з 1 листопада до 4 грудня 2013 року. Розпочати вирішили зі Львова, представивши розмаїту палітру його мистецького, зокрема театрального, життя на сценах Національного театру імені Івана Франка, Київського академічного Молодого театру, Малій залі Національного палацу мистецтв «Україна», Креативного простору «Часопис» та Будинку кіно.

У програмі вистави «Вишневий сад» А. Чехова і «Три любові» А. Дункан і І. Шнейдер Національного театру імені Марії Заньковецької, вже знані й шановані київським глядачем «Лісова пісня» Лесі Українки і «Заратустра» КЛІМа, а також «Формули екстази» за поезією Б.-І. Антонича Львівського академічного театру імені Леся Курбаса, «Синій птах» М. Метерлінка Луганського академічного театру ляльок, «Півонієвий ліхтар» Саньютя Енте Театру естрадних мініатюр «І люди, і ляльки», польсько-українська «Серенада» С. Мрожека Народного драматичного театру «Ми», читання п'єс сучасних українських драматургів – «Зустріч одногрупників» Андрія Бондаренка та «Трагедія смерті» Мирослави Клочко.

Мар'яна Садовська

В рамках фестивалю «МЛИН» відбудуться творчі зустрічі з художнім керівником Театру імені Леся Курбаса Володимиром Кучинським, поетесою і видавцем Мар'яною Савкою, співачкою, актрисою, музикантом, музичним драматургом Мар'яною Садовською. А в Будинку кіно відбудеться показ кінострічок львівських режисерів.

Завершиться фестиваль прем'єрою нової програми Мар'яни Садовської Cut the Cord у співпраці з Крістіаном Томе.

Надія СОКОЛЕНКО

Уроки позитиву від рибачка та рибки

Одеський обласний театр ляльок тривалий час перебував у аварійному стані: приміщення вимагало термінового ремонту, дах протікав, у театрі не було гардероба та гримерок. Колективу театру доводилось працювати на різних майданчиках, тільки щоб не залишити улюблену справу.

Три довгих роки тривала реконструкція театру, і нарешті торік, завдяки зусиллям директора театру Йосифа Мерковича одеські ляльки отримали свій дім. Нині в репертуарі театру більше 10 вистав як для дітей, так і для дорослих.

5 та 6 жовтня в поновленому залі театру з аншлагом відбулася прем'єра вистави «Казка про золоту рибку». Молодий київський режисер Юрій Чайка, відомий в Одесі виставою-притчею для дорослих «Тринадцята зірка», взяв за основу текст Пушкіна «Казка про рибачка та рибку». Мораль казки з народним корінням актуальна й нині: жадібна людина залишається біля «розбитого корита». Увібравши в себе мудрість та серйозну тему твору Пушкіна, вистава вийшла весела, сучасна та музична.

Аліні Гайворонській, художниці вистави, вдалося створити ляльок з виразними обличчями, відобразити в їхній зовнішності саме ті якості характеру, які є ключовими для персонажів казки. У щирих блакитних очах діда віддзеркалюються доброта та терпимість. Буркотлива баба зі стиснутими губами є яскравим зразком сварливості та жадібності. Золота рибка з

Сцена з вистави

мудрими, майже людськими очима, відтворює образ всевітньої справедливості.

У виставі багато трансформацій та чарівних перетворень, для яких знайдені яскраві художні рішення. Раптом землянка старих освітлюється блакитно-фосфоричним сяйвом, починає динамічно вертатися під сучасні музичні ритми і обертається хатою, пізніше – високими хоромами, а потім – палацом. Стара також змінюється після кожного виконаного рибкою прохання. Однак у центрі уваги режисера вистави не тільки зовнішність баби, а й негативні риси її характеру. Бажаючи собі щораз найкращі речі, вона то рохкає разом із поросятами, що бігають дворіщем, то уподібнюється Змію Гориничу із трьома головами – так собі можемо уявити морську владарку.

Юрій Чайка впевнений, що до дитячих вистав треба ставитися з особливою уважністю: «Дорослих навряд чи

можна змінити. Зовсім інша справа – діти. В нашій залі – 150 місць. Якщо хоча б одна дитина після «Казки про золоту рибку» зрозуміє, що жадібність – погано, то це буде перемогою як особисто для мене, так і для всього нашого театру».

До речі, це не єдиний лейтмотив вистави. На відміну від баби, дідусь на власному прикладі демонструє ефективну стратегію подолання життєвих скрут, знайому багатьом одеситам: почуття гумору та позитивний настрій допомагають перебороти будь-які злигодні. Дідусь спілкується із птахами, обіймає порося, грає на балалайці та плаває по морю на ночвах. Старий у режисерському трактуванні Юрія Чайки – безжурний оптиміст. Він вміє радіти життю та своїм прикладом вчить цьому не тільки свою буркотливу жінку, але й усю глядацьку залу. І навіть наприкінці казки намагається танцем підбадьорити зневірену бабу.

Сміливим режисерським рішенням стало введення у виставу вигаданих персонажів – скоморохів, які протягом усього дійства бавлять глядачів різноманітними жартами та трюками: плавають в уявному морі з масками та трубками, танцюють у лапах, кружляють із парасольками, виконують ролі бояр з високими капелюхами та довгими бородами. Зі сцени звучать захоплюючі мотиви російської народної музики, стилізовані на сучасний лад. «Актори (Володимир Акпаєв, Валерій Стрелець, Станіслав Михайленко, Станіслав Вайцеховський. – прим. автора) виконують дуже складні завдання, – ділиться своїми враженнями від роботи над виставою хореограф театру ляльок Олег Гусаренко. – Їм доводиться грати на музичних інструментах, здійснювати пластичні етюди, працювати з різними предметами і, звісно, танцювати. Все це хлопці роблять одночасно зі своєю головною функцією ляльководів».

4 скоморохи-ляльководи дійсно віртуозно справляються з усіма творчими задачами і відверто дістають задоволення від власної гри. Вони заряджають глядачів позитивом та випромінюють радість, якої так часто не вистачає воєні. Після перегляду вистави згадуються й нині актуальні слова видатного російського письменника Льва Толстого: «Треба бути завжди радісним. Якщо радість закінчується, шукай, у чому ти помилився».

Галина АНДРЕЄВА
Фото надане театром

Театр. Сцена. Життя...

Саме під такою назвою на минулому тижні відкрилася у Харківському обласному центрі культури і мистецтв виставка сценографії. До експозиції ввійшли ескізи і макети декорацій, ляльок, костюмів, образів-персонажів вистав харківських театрів. Тут представлені також історичні костюми для опери «Князь Ігор», реквізит спектаклю «Гінь» за твором Є. Шварца, декорації, ляльки та реквізит постановки «Лівша» за твором Є. Замятіна у ляльковому театрі, – всього понад 70 експонатів.

Процес створення декорацій, ляльок і костюмів зазвичай залишається «за кадром», однак це саме те «вбрання», за яким мистецький твір зустрічає глядач, яке він оцінює насамперед. Як створюються костюми та сценічне оформлення, які фактори впливають на творчість театральних

художників? Адже власний творчий задум в синтетичному мистецтві театру слід узгоджувати із баченням режисера, особливостями акторів, із технічними умовами сцени, а останнім часом, і вписуватися в бюджет вистави.

В експозиції представлені ескізи, макети, ляльки, декорації, костюми, створені художниками Наталією Денисовою, Оксаною Дмитрієвою,

Костянтином Зоркіним, Юлією Бабаєвою, ескізи і макети Марини Кужелевої, Ірини Борисової, Тараса Шигимаги, Аркадія Чадова, Тетяни Пасічник, Надії Швець, Тетяни Ведмідь, Катерини Колесніченко, Альони Супрун та Єгора Мартиненка, Сергія Чепура, Ганни Крюкової, Кіри Семенової та Григорія Батія.

Експонати виставки надані Харківським державним

академічним театром ляльок імені Віктора Афанасьєва, Харківським національним академічним театром опери та балету імені Миколи Лисенка, Харківським академічним театром музичної комедії, Харківським театром для дітей та юнацтва, навчальним театром Харківського університету мистецтв імені Івана Котляревського, Харківським державним академічним українським драматичним театром імені Тараса Шевченка, Донецьким національним музично-драматичним театром, театром м. Орла (Росія), театром м. Ярославля (Росія).

На фото: Харківський художник і культуролог Костянтин Зоркін представив на виставці 2,5-метрову композицію та ляльки з дерева і алюмінію для дипломного спектаклю свого друга Євгена Демещенка «Іван Царевич і Сірий Вовк».

Надія СОКОЛЕНКО

Книга-присвята Солдатським вдовам

Напередодні вікопної дати – Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників до нашої редакції звернувся перший заступник голови правління Українського фонду культури Дмитро Янко з пропозицією опублікувати на шпальтах газети його матеріал, який повертає нашу пам'ять до незагоєних ран війни.

Читайте, згадуйте, пам'ятайте...

У багатолітній діяльності Всеукраїнської благодійної організації – Українського фонду культури особливою сторінкою вписана понад трирічна робота над спорудженням першого в Україні всенародного пам'ятника Матері-Вдови, що був відкритий 22 червня 2012 року в столичному парку Перемоги. На урочистій акції відкриття пам'ятника голова Київської міської державної адміністрації Олександр Попов відзначив, що «...пам'ятник Матері-Вдови – особливий, тому що він перший в Україні». Голова Українського фонду культури, Герой України, поет Борис Олійник наголосив: «Це особливий пам'ятник, бо вознесений всенародно всім нашим матерям і кожній матері особисто».

У 2008 році на опублікований у газеті «Сільські вісті» заклик до участі у спорудженні пам'ятника відгукнулися тисячі людей. Індивідуальні та колективні добровільні грошові внески одержано від близько трьох тисяч осіб на суму 359 396 гривень. Водночас надходило багато листів від окремих ще живих вдів та переважно від дітей війни, напівсиріт, безбаченків, яких виростили і виховали Матері-Вдови. Описувалося життя в тяжкі роки війни та повоєнного періоду відбудови зруйнованого війною народного господарства і спалених садіб багатьох людей, про те, що важку, непосильну роботу виконували жінки, старі чоловіки та діти-підлітки. Це історичні сторінки з життя нашого народу в роки воєнного лихоліття, написані самим народом.

Координаційна Рада акції «Збудуймо всенародний пам'ятник Матері-Вдови» вирішила – як невід'ємну, завершальну частину історії створення пам'ятника видати книгу матеріалів, пов'язаних з цією акцією.

До книги увійшли надіслані до редакцій газет «Сільські вісті» та «Голос України», а також на адресу Українського фонду культури листи, окремі фотознімки тієї пори, поіменні списки усіх дароносців та ще додано відомі літературні твори поезії і прози, присвячені світлому образу Матері.

Зрозуміло, що в цій публікації неможливо переказати зміст

«Українські Мадонни ХХ століття»

листв, але навіть рядки окремих із них дають зрозуміти їх характер. Солдатська вдова Олександра Миколаївна Калашнік, яка тепер одна залишилася із багатьох вдів їхнього села Овсяниківка, що на Кіровоградщині, кореспонденту газети «Сільські вісті» сказала: «А мені перший лист з фронту – похоронка». Ганна Стрембіцька (Шепель) з м. Ржищів Київської області написала: «Моя мама у 38 років залишилася удовою з трьома дітьми. Батько загинув на фронті у 1943 році. Вона нам була і за батька, й за матір». Володимир Близнюк, Барвінського району Харківської області повідомив: «Я бачив тих матерів, жінок, коли вони одержували похоронки й ставали вдовами. Страшно це згадувати. Свій біль тамували тяжкою працею. Солдатські вдови робили все, що було в їх силах... Треба ж було в щось одягти й чимось нагодувати діток, ще й фронту допомагати».

«Без них ми не вистояли б», – стверджує у роздумі-спогаді учасник війни Василь Чередниченко.

«Маємо вічно молитися на своїх матерів, – пише О. Л. Легша із с. Веселе Сумської області. – Моя мама Катерина Миколаївна Шматко росла сиротою. Рано в 1933-му вийшла заміж. Було своїх двоє діток та сім'я чоловіка складалася з тринадцяти душ. Треба було чимось годувати цей кагал. З перших днів війни стала вдовою... Отакий тяжкий уділ випав нашим матерям».

«Шановні трударі газети «Сільські вісті», шановний земляче Борисе Іллічу! Дуже велику й святую справу ви розпочали щодо спорудження пам'ятника Матері-Вдови. Давно пора! І це справді буде всім пам'ятникам

пам'ятник! Моя мама стала вдовою у 1941 році, батько загинув, обороняючи Київ. Скільки ж вона настраждалася! Працювала без кінця-краю, обробляючи коровами поле, яке було далеченько від села. А в 1943-му фашисти до тла спалили садибу. Тому матуся на попелищі викопала землянку, в якій ми промучилися кілька років. Потім своїми руками зліпили маленьку хатинку. Все її життя минуло в нескінченних клопотах, у важкій праці на благо суспільства. Про таких, як моя мама, нині не згадують наші приватизовані ЗМІ. Тепер інших «героїв» примічають».

Ігор Білоус, с. Батенки Полтавської області.

«Хочу словами найглибшої вдячності згадати нашу покійну маму Пелагею Карпівну Івахно. Вона, залишившись удовою, виховала й вивела в люди нас, п'ятеро дітей. Батько наш загинув під час Великої Вітчизняної в 1943 році. Дуже важко нам, дітям, і нашій мамі жилося. Пропоную створити книгу пам'яті Матерям-Вдовам, у якій згадати всіх страждальниць поіменно».

Тетяна Путій, Канівський район Черкаської області.

«Моя мама Анеля Володимирівна Шпак залишилася вдовою у 26 років із чотирма малолітніми дітками: шести, трьох і одного року. Про батька надійшло повідомлення: «пропав безвісти». Коли батько прощався з вагітною дружиною й трьома дітками, то просив: «Анелю, бережи дітей. Вони – наше найбільше багатство». Це – зі спогадів мами. Коли народилася моя донечка Валя – мамина перша внучка, – мама, звертаючись до батька, сказала: «Ананію, я зберегла дітей. Уже й внучку маю. А тебе все немає. Не візьмеш ти

своє внучатко на руки...». І гірко-гірко заридала. Як вона тата любила і згадувала все життя!»

Раїса Манилюк, с. Юринці Хмельницької області.

«Наша мама – Романенко Надія Гнатівна, що жила в селі Стадниця Вінницької області, в повній мірі зазнала важкої вдовиної долі. Залишившись із двома дочками (чотирьох і семи років) вона взяла на себе всі жіночі й чоловічі клопоти задля нас. Тепер, коли нашої мамочки вже немає, серцем відчуваємо, що ніякими словами не виміряти її материнського, вдовиного подвигу. Тому спорудження пам'ятника Матерям-Вдовам – свята справа».

Марія Бутило (в дівоцтві Романенко), м. Умань Черкаської області.

«Доброю ластівкою прилетіла в наші оселі звістка про те, що в Києві постав Всенародний пам'ятник Матері-Вдови. То особлива подія для всієї України... Нарешті ми, діти війни, сироти і напівсироти, віддали належне тій святій жінці, яка знесла на своїх плечах неймовірний вантаж труднощів і невимовного болю... Монумент, зведений на народні гроші, засвідчив, чиїх батьків ми діти, підтвердив високе благородство простих людей, котрі зі своїх скромних пенсій зуміли виділити кошти для такої потрібної справи. Усенародна

століття». Цей знімок зроблений у 1983 році кінорежисером-документалістом Володимиром Артеменком у своєму рідному селі Мельники Чорнобаївського району Черкаської області. Він став одним із кадрів фільму «Солдатські вдови», який бачили мільйони людей колишнього СРСР та в зарубіжжі. На цьому дивовижному знімку зображено 269 жінок-вдів з одного села, переважна більшість із них у білих хустках, вони так розміщені на спеціальних лавах, що всі виразно видно. Це ж показані вдови з одного села, а скільки ж було в Україні? Ніким не підраховано, хоч звісно, що мільйони.

Органічно вписалися у зміст книги, літературні твори українських поетів і прозаїків, зокрема, тих, хто спізнав напівсирітську долю і вихований Матір'ю-Вдовою, чи був свідком трагічно зруйнованих війною людських дол і тих, хто присвятив свої твори найсвітлішій людині – Матері. Це широко відомі твори поезії, багато з яких стали піснями, та прози, поособно: О. Довженка, А. Малишка, Ю. Яновського, Б. Олійника, В. Симоненка, Д. Луценка, М. Сингаївського, М. Сома, М. Луківа, Д. Іванова, І. Драча, М. Вінграновського, М. Томенка, В. Женченка, С. Зінчука, Г. Чубач, М. Шевченка, Д. Павличка, П. Перейбиноса, В. Підпалого, П. Масенка, А. Каменчука та інших.

На орному полі біля своїх корівок-кормилиць

шана тобі, земна Богородице!»

Олександр Тищенко, дитина війни, підполковник у відставці, Попільнянський район Житомирської області.

У книзі вміщені фотознімки тих суворих літ. Їх небагато, але вони вражають, без хвилювання неможливо розглядати ці унаочнені неймовірно тяжкі умови життя матерів і дітей, їхню непосильну працю. На фото «Орачі» – жінка з двома хлопчиками важко тягнуть по ріллі борону. На іншому знімку кілька жінок-трудівниць стоять на орному полі біля своїх корівок-кормилиць і тяглової сили.

Подано в книзі й унікальне фото, що здобуло назву «Українські Мадонни ХХ

Особливими є сторінки книги, на яких названі імена добровольців, коштом котрих споруджено пам'ятник, та тих, хто сумлінно сприяв цій важливій загальнонародній справі.

Книга побачила світ завдяки чималим зусиллям авторів-упорядників (досить складного матеріалу), членів редакційної колегії і Координаційної Ради та видавців.

Пам'ятник Матері-Вдови та ця книга – то мала дешифрація вдячності всім Матерям за їхній воістину життєвий подвиг і добра, світла пам'ять.

**Дмитро ЯНКО,
один із трьох синів,
вихованих матір'ю-вдовою**

НОВИНИ

У СТОЛИЦІ ПРОЙШОВ
НОВИЙ ЕТНОГРАФІЧНИЙ
ФЕСТИВАЛЬ «КИЇВ –
СЕРЦЕ УКРАЇНИ»

Презентація заходу відбулася в одному із центральних парків столиці на Нивках, зібравши близько тисячі киян.

«Київ – серце України» – новий благодійний проект. Його організаторами стали Національна бібліотека України для дітей, фонд «Рідна країна», громадська організація «Муниципальна ліга Києва».

У парку під відкритим небом влаштували справжнє «містечко всього українського» – майстер-класи, козацькі змагання, виступи дитячих колективів. Важливу роль в організації фестивалю зіграли читачі та колектив Національної бібліотеки України для дітей, чия допомога – це неймовірна кількість творчих конкурсів, студій і забав.

«Ми постаралися все зробити душевно і весело, не забуваючи при цьому нашої головної мети – показати, що бути українцем і відчувати свою ідентичність необхідно для збереження нашої країни та для її майбутнього процвітання. Також ми сподіваємося, що наші фестивалі сприятимуть єднанню киян, нагадують про роль і велич громади у процесах місцевого самоврядування. Адже від любові кожного з нас до свого міста залежить його доля, його сьогоднішня та майбутня», – вважає голова громадської організації «Муниципальна ліга Києва» Олександр Федоренко.

Одним із яскравих моментів свята гості назвали дегустацію українського борщу: його готували три команди борщеварів із Солом'янського, Шевченківського та Оболонського районів міста. Було зварено понад 300 літрів цієї страви, якою пригощали всіх охочих.

Наступний фестиваль «Київ – серце України» організатори планують провести через місяць в іншому місці столиці, запросивши народних майстрів, відомі співочі колективи та змінивши борщові гостини на теж смачну національну страву.

Інф. «КіЖ»

Аби зібрати всіх майстрів...

«Слава лине по всій Україні про ярмарок на Волині» – саме під такою назвою нещодавно відбувався ярмарок виробів майстрів народного мистецтва у рамках сьомого Міжнародного фестивалю українського фольклору в Луцьку.

На Театральному майдані, вулицею Лесі Українки котилася українська пісня, танцювали й веселилися самодіяльні колективи з усіх районів Волині. На всіх майданчиках і сценах відбувалися дійства, притаманні українським традиціям, які багаті плодами збереженого фольклору і щедрості родючої землі. А ще лучани і гості міста мали можливість придбати сувенірну продукцію, вироби з глини, бісеру, соломки, вишиванки, ювілейні монети...

Веселі зайці і Яніна Танцюра з Черкас

О! Скільки їх розійшлося по світу! І сьогодні до майстрині йдуть, замовляють рушники «На щастя, на долю!» В родині

щось зробили своїми руками: і собі, й людям на втіху.

Роботи з бісеру, вишиті сорочки, рушники Ольги Якубової розлетілися по всьому світу.

А поруч посміхалися перехожим веселі зайці, заворожували гривасті коники, грайливо усміхалися котики. Іграшки своєю красою і неповторністю закликали до себе не тільки дітей, а й дорослих. Їх автор – Яніна Танцюра з Черкас. За спеціальністю Яніна юрист. Та одного дня хобі перемогло! Років три тому Яніна побачила цікавої конструкції котика з тканини. Іграшка швидше призначалася для ручки дверей, аби вони не грюкали об стіну. Спробувала й собі відтворити – вийшло! Яніна виготовляє екологічно чисті іграшки з мішковиної. Тепер їй допомагають чоловік Олег та дочка Вікторія. Сьогодні вже вироби Яніни Танцюри шукають її постійні клієнти на виставках та ярмарках. Іграшки справді заворожують своєю красою й неповторністю!

Збирається люд біля кераміки Марії Кахнікевич з Коломиї, що на Івано-Франківщині. Як можна обійти золотаві кухлики, тарелі, макітри...

Родина Кахнікевичів – одна із найвідоміших у Коломиї. Батько пані Марії Василь Кахнікевич – корінний коломиєць, понад 70 років присвятив гончарству, свої вміння і навички передав донькам – Надії та Марії. Тепер уже й син пані Марії Віктор – продовжує справу.

Ужиткові вироби Кахнікевичів здавна продаються на всіх базарах Прикарпаття. Славляться своєю майстерністю випалювання. Увесь процес творення виробів проходить у майстерні, що славиться в колі народних умільців піччю, спроектованою і закладеною самим майстром. Цікаво, що Кахнікевичі створюють свої вироби від початку й до кінця самі,

зберігаючи традиційну технологію. Кожен виріб має спочатку обсохнути, потім до нього приробляють деталі (ручки, вушка, декор). Після першого випалу вироби покривають поливою і знову випалюють, тоді вони отримують свій золотаво-коричневий колір з багатьма відтінками: від темно-коричневого до червоного. Деякі вироби не поливають, а виконані в теракоті. Різниця у тонах залежить не від поливи, а від часу перебування в печі – ефект досягається лише вогнем.

Кахнікевичі зберігають не лише традиційні для стародавньої коломиїської кераміки декор, процес виробництва, але й асортимент, який існував у Коломиї з давніх-давен. Це різних розмірів миски, збанки (баньки), кулешники, макітри, тарілки, горнятка. Майстри не створюють музейних експонатів, уся творча харизма спрямована на функціональність та зв'язок із побутом, саме тим ці вироби й цінні.

Керамічний посуд від Марії Кахнікевич заворожує

І залишалися світліни на згадку. Мій журналістський блокнот вагітнів від записів про чудових майстрів, які прибули на ярмарок.

Ольга Якубова приїхала на ярмарок рано-раненько з селища міського типу Торчин. Вона бережно викладає на столик ляльки-обереги, розкладає вишиті рушники, серветки... Виблискують на сонечку вироби з бісеру. Ольга Семенівна мружиться до сонечка, яке лише світить, та вже не гріє, легко веде розмову. Її мова, мов пісня, а життя, мов сторінки цікавого роману.

Через два роки мені виповниться 90 літ(!), – не приховує свого віку жінка. – Шістьдесят років у дружбі й злагоді прожила з чоловіком. А це два роки як пішов він у інший світ. Отож, коли не спиться, роблю ляльки-мотанки: «на долю», «на здоров'я», «на міцний шлюб»...

Коли взяла голку до рук, пані Ольга й сама вже не пам'ятає. Вишивала вечорами разом з мамою. Стелилася доля узорами на рушниках...

всі педагоги. Від дідуся й бабусі. Ось навіть і онука Оля здобуває освіту в педагогічному вузі. А ще – чудово вишиває!

– Не перестаю дивуватися тим жінкам, які скаржаться, що часу на вишивання їм не вистачає, – говорить Ольга Семенівна. – А самі в той час сидять і теревеняють... Краще б

І кава смачніша з горнятка майстра Миколи Шавули

Ляльки-мотанки – обереги від Ольги Якубової

Твори родини Кахнікевичів зберігаються в Коломиїському музеї народного мистецтва Гуцульщини і Покуття, Львівському та Київському музеях народної архітектури та побуту, Полтавському музеї кераміки.

Вибираю золотаве горнятка для кави від Марії Кахнікевич і прямую далі...

А ярмарок вирує! Майстри закликають до своїх виробів.

Поповнюю свою колекцію кавових горняток виробами від керамістки Софії Трач із Львова, гончарів Миколи та Віри Шавули з Луцька. До прикрас додаю брошку зі шкіри від майстрині Віри Шнит із Луцька...

І чого тільки не вміють руки наших майстрів. Недарма про них лине добра слава. І не тільки по всій Україні, а й далеко за її межами.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Посланці від Барабашки

Книжка Олексія Кононенка «Барабашка та всі інші» («Либідь» 2013), проілюстрована Віктором Кононенком, на X Міжнародному конкурсі країн-учасниць СНД «Мистецтво книги», що проходив сьогоріч у Мінську в рамках XXVI Московської міжнародної книжкової виставки-ярмарку, у категорії «Книги для дітей» виборола диплом I ступеня!

Сподіваємося, що зустріч з веселими духами зі сторінок книжки братів Кононенків подарує нашим маленьким читачам та їхнім батькам хвилини справжнього задоволення та добру щирю посмішки.

СКАРБНИК

Край села біля верби
З давнини й донині
Стереже Скарбник скарби
У козацькій скрині.
Лиш сміливий і завятий
Може ті скарби узяти.

БЕРЕГІНИ

На галяві вересковій,
У густій траві шовковій,
В білих шатах, мов княгиня.
Спить прекрасна Берегиня.
Поле, ліс і чисту воду
Береже вона для роду.

ПОЛЬОВИК

Де у полі дуб високий,
Там дбайливий Польовик
Озирає пильним оком
Море пишної трави.
Він покоси стереже,
Від пожежі береже.

ЛУГОВИК

Вжик та вжик, вжик та вжик –
Іскри полетіли:
Гострить косу Луговик
Вправно та уміло.
Як гарненько нагостриться –
Буле сіно у копицях.

РУСАЛКИ

Плавали Русалоньки по ріці,
Гралися-сміялися в осоці,
В хороводі бавились до зорі,
Сявав місяць лагідно угорі,
Шепотіли з вербами ясени,
І мугикав пісеньку Водяник.

ЛЕДАЩИК

Літній вечір, впала тиша,
Лиш солома тихо дише...
То в соломі спить Ледащик!
Хоч за п'ятки лоскочи,
Хоч над вухом верещи –
Не прокинеться нізащо!

ПРИВИДИ

Привид вийшов проти ночі,
Сів на пеня, похнюпив ніс:
Щось нема вночі охочих
Мандрувати через ліс.
Що робити? Йти поспати?
А чи вовка налякати?

ВОВКУЛАКИ

Вовкулака наблукався
По лісах і по степах.
Хоч би де він потикався,
Скрізь наводив тільки жах.
А як вовчу шкуру зняв –
Парубком веселим став!

ХАПУН

День і ніч Хапун хапав,
Все, що бачив, підбирав.
Вже добра того багато –
Повен двір і повна хата,
А хапун межі не знає:
Все хапає і хапає!

Столична афіша з 28 жовтня до 3 листопада 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

- 29 – І. Стравинський «Жар-птиця». «Петрушка»
 30 – М. Лисенко «Наталка Полтавка»
 31 – А. Хачатурян «Спартак»
 1 – Дж. Пуччіні «Мадам Баттерфлай» (Чіо-Чіо-Сан)
 2 (12.00) – К. Хачатурян «Чіполліно»
 2 (19.00) – Ж. Бізе «Кармен»
 3 – В.-А. Моцарт «Весілля Фігаро»
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)

- 29, 3 (19.00) – О. Фредро «Дами і гусари»
 30 – А. Чехов «Чайка»
 31 – Г. Квітка-Основ'яненко «Шельменко-денщик»
 1 – Е.-Е. Шмітт «Маленькі подружні злочини»
 2 – О. Кобилянська «В неділю рано зілля копала...»
 3 (12.00) – В. Васалаті «Попелюшка»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
 30 – Morituri te salutant (за В. Стефаніком)
 1 – «Голгофа» (за Лесею Українкою)
 Вартість квитків: 20–250 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)

- 28 – Б. Нушич «Пані міністерша»
 29 – Ж. Ф. Реньяр «Шаленство кохання»
 30 – Р. Куні «Занадто одружений таксист»
 31 – Р. Шерідан «Школа скандалу»
 1 – «Нахлібник» (за І. Тургенєвим)
прем'єра
 2 – А. Менцел «Бабине літо»
 3 (12.00) – Г. Ару «Ії шалені чоловіки»
 3 (19.00) – «Сто п'ята сторінка про кохання»

Нова сцена

30 (20.00) – О. Мардань «Жінки. Фрагмент. Скандал без антракту»

- 1 (20.00) – Л. Берфус «Янголятко, або Сексуальні неврози наших батьків»
 2 (18.00) – А. Ніколаї «Жінка і чиновник»
прем'єра

Сцена «Під дахом»

29 (20.00) – «Шлюби укладаються на небесах...» (за Л. Толстим)

2 (20.00) – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»

3 (20.00) – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
 Вартість квитків: 10–200 грн.
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

Основна сцена

29 – І. Шоу «Так скінчилося літо»
 30 – І. Тургенєв «Найвище благо у світі...»
 31 – М. Фрейн «Глядачі на виставу не допускаються!»1 – Д. Таборі «Майн кампф, або Шкарпетки у кавнику»
 2 – Ф. Сологуб «Кручений біс»
 3 – І. Губач «Корсиканка»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

Мала сцена

2 (15.00) – А. Крим «Дзвінок з минулого»

3 (15.00) – Й. Бар-Йосеф «Море... Ніч... Свічки...»
 Вартість квитків: 80–100 грн.
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30

- 30 – Й. Штраус «Летюча миша»
 31 – О. Рябов «Сорочинський ярмарок»
 3 (12.00) – Г. Гладков «Пригоди бременських музикантів»
 3 (19.00) – В. Ільїн, В. Лукашов «За двома зайцями»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)

- 29 – Т. Іващенко «Empty trash» (Спалюємо сміття)
 30 – А. Курейчик «Людина і Вічність»
 1 – П. Гладилін «Афінські вечори»
 2 – Ж. Ануй «Голубка»
 3 (12.00) – Б. Стельмах «Примхливе кохання Дроздоборода»
 3 (19.00) – І. Коваль «Маринований аристократ»

Камерна сцена

- 29 – М. Шизгал «Любоф!»
 31 – Д. Богославський «Любов людей» **прем'єра**
 2 – К. Малініна «Неймовірна історія кохання»
 3 – О. Островський «Право на любов»
 Вартість квитків: 40–100 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигирська, 2, тел. 425-31-16

- 29 (12.00) – М. Мінков «Чарівна музика»
 30 (12.00) – Музичні класики. Класик 2-й «Балетна абетка для дітей та їхніх батьків»
 31 (12.00) – С. Баневич «Стейкий олов'яний солдатик»
 1 (19.00) – Київ Модерн-Балет: П. Чайковський «Лебедине озеро. Сучасна версія»
прем'єра
 2 (12.00), 29 (13.00) – «Петрик і Вовк» (на музику С. Прокоф'єва). «Карнавал тварин» (на музику К. Сен-Санса)
 3 (12.00) – М. Римський-Корсаков «Казка про царя Салтана»
 Вартість квитків: 20–200 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19

- 30, 3 (19.00) – А. Чехов «Вишневі сад»
 31 (16.00) – «Над прірвою...» (за Дж. Селінджером)
 1 (11.00) – А. Чубарова, І. Єгорова «Королівна фантазерів»
 1 (17.30) – П. Бомарше «Шалений день»
 2 (11.00, 14.00) – Е. Портер «Поліанна»
 2 (19.00) – І. Тургенєв «Місяць у селі»
 3 (12.00) – Г. Чеховські «Король Дроздобород»
Мала сцена
 1 (12.00) – С. Козлов «Зеленими пагорбами океану»
 2 (12.00) – Т. Власова «Велосипед з червоними колесами»
 3 (11.00) – О. Несміян «Ти особливий»
 Вартість квитків: 35–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akademypuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08

- 2 (11.00) – Г. Владичина «Слоненя»
 2 (13.00) – Б. Заходер, В. Климовський «Дюймовочка»
 2 (15.00) – М. Астрахан, Є. Жуковська «Нові пригоди Піфа»
 2 (17.00) – Ю. Сікало (за Ш. Перро) «Кіт у чоботях»
 3 (11.00) – Н. Гернет «Гусеня»
 3 (13.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
 3, 10 (15.00) – Є. Шварц «Попелюшка»
 3 (17.00) – Н. Гернет «Чарівна лампа Аладдіна»
 Вартість квитків: 40 грн.

Вистави для дорослих

- 1 (19.00) – І. Шток «Божественна комедія»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків: 50 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Миропільська, 1, тел. 513-15-00

- 29 – К. Чуковський «Айболит проти Бармалея»
 30 – В. Нестайко «Лисичка-сестричка та Вовк-панібрат»
 31 – Г. Владичина «Слонятко»
 1 – Н. Бура, Е. Смирнова «Принцеса на горошині»
 2 – С. Куралек «Попелюшка»
 3 – М. Бартеєв «Красуня і сміливець» **прем'єра**
 Початок вистав об 11.00 та 13.00
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.teatr-koleso.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22

- 29 – Ж. Ануй «Генерали у спідницях»
 30 – «У Києві на Подолі, або «Где ві сохніте бельйо?»
 31, 1 – Ж.-Б. Мольєр «Уявно хворий»
 2, 3 – І. Жаміак «Азалія»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89

- Театральна вітальня**
 31 – О. Гремін «Очі дня»
 1 – А. Крим «Льовушка»
 2 – Р. Тома «Пастка для одинака» **прем'єра**
 3 – О. Рог «Амнезія»
 Вартість квитків: 50–70 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 146, тел. 272-41-88

- 28 – Л. Хохлов «Довершений Чарлі»
 29 – М. Вінграновський «Прекрасний звір у серці» **прем'єра**
 31 – І. Афанасьєв «Самотня леді»
 3 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласєт «Те, що приховують французи»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків: 50–150 грн.

Мікросцена

- Вул. Ярославів Вал, 16
 30 – Ю. Максименко «Бог явився мені в образі Жовтого зайця»
 31 – Ф. Достоевський «Покірлива» **прем'єра**
 2 – Ф. Саган «Колючка»
 Початок вистав о 19.30
 Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83

- 2 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 3 – К. Гоцці «Король-Олень»
 Вартість квитків: 60–70 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50

- 30 (19.00) – «Gogol пошук» (за М. Гоголем) **прем'єра**
 3 (18.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»
 Вартість квитків: 80–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50

- 30 (19.00) – О. Гельман «Лавка»
 3 (17.00) – А. Герні «Листи кохання»
 Вартість квитків: 50 грн.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

www.nut.kiev.ua

Вул. Михайлівська, 24ж, тел. 279-32-78

- 1 – Н. Уварова «Сватання монтера» **прем'єра**
 2 – А. Чехов «Беззахисні створіння»
 3 – «Три анекдоти на одну тему»
 Вартість квитків: 80 грн.
Театр «Божья коровка»
 29 – В. Орлов «Золоте курчатко»
 30 – С. Козлов «Як Леვენятко і Черепаха співали пісню»
 31 – О. Пушкін «У Лукомор'я»
 1 – С. Тейлор «Подорож на чарівний острів»
 2 – Н. Осипова «Чудо-дерево»
 3 – Н. Уварова «Фізкультура для Баби-Яги»
 Початок вистав о 12.00
 Вартість квитків: 50 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК ОРГАННОЇ
ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86

- 28 – Київський симфонічний оркестр і хор, Р. Макмерін (диригент), І. Харечко (орган)
 29 – З. а. В. Балаховська (орган)
 30 – Тріо «Равісан», Л. Назаренко (сопрано), Г. Бубнова (орган), М. Сидоренко (орган)
 31 – В. Чікіров (ліричний баритон), з. а. Буряті Л. Реутова (ф-но), н. а. І. Калиновська (орган)
 2 – З. а. В. Балаховська (орган)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

- 29 – Муніципальна академічна чоловіча хоровая капела ім. Л. Ревуцького
 30 – Національний ансамбль солістів «Київська камерата», Л. Балчюнас (диригент) Швейцарія, з. а. Б. Півненко (скрипка), Б. Громов (скрипка), з. а. Ю. Кот (ф-но), О. Шевель (віолончель)
 31 – С. Відер-Атертон (віолончель) Франція, Б. Фонтен (ф-но) Франція
 1 – Концерт до 70-річчя визволення Києва
 2 – Національна заслужена капела бандуристів ім. Г. Майбороди
 3 – Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», Є. Єгоров (ф-но)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraina.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16

- 29 – Алессандро Сафіна/Alessandro Safina
 30 – Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського
 31 – Олександр Серов
 1, 2 – Валерій Меладзе
 3 – Енніо Морріконе
Мала зала
Театральний центр В.ROOM
 30 – Ювілейний концерт Олександра Городецького
 31 – «Приборкання норавливої» за В. Шекспіром (Театр Володимира Завальнюка «Перетворення»)

Арт-фестиваль міст України «Млин»
 Львівський академічний театр ім. Леся Курбаса

- 1 – Леся Українка «Лісова пісня»
 3 – Формула екстази (за Б.-І. Антоничем)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

- Нова вистава «Караван чудес»
 Вартість квитків: 50–150 грн.

Примітка.
 У репертуарі можливі зміни
 Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

«Небо – вище там, де ми!»

Саме таку поетичну назву мав творчий вечір, який відбувся на сцені актової зали Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Герої вечора – Віктор Качула, головний редактор газети «Кримська світлиця», заслужений журналіст України та його донька Юлія, студентка. Вечір відбувся у рамках проекту Олени Туріної «Видатні митці України».

– Коли словам стає тісно в публіцистиці, коли матеріал дописаний, а душа ще переповнена й залишається щось недоказане, ось тоді й народжуються вірші, – говорить Віктор Качула. – Іноді відчуваю в них мелодію. Частіше на допомогу приходять донечка Юлія.

Творчий вечір розпочався з пісні, присвяченої мамі Марії. Тишу пронизували слова: «Мамо, мамо – кличу я на цілий світ, мамо, мамо – ти пробач мені за лід. Мамо, мамо, ой літа ж, як сніг метуть. Мамо, мамо, ти ж у мене вічно будь!» Хтось тихенько втирав сльози...

Автор стояв на сцені й пригадував уривки зі свого життя. Це дуже важко пропустити через душу широко так – фрагменти пережитого.

Юлія та Віктор Качули

Ще коли навчався в Шацькому технікумі лісового господарства, купив першу гітару. Усього за дев'ять п'ятдесят здійснилася мрія! Писав, звісно, про природу, яка оточувала. А не писати було просто неможливо, коли довкола – Шацькі озера, неба голубинь, краса природи зачаровувала. А

ще – мова! Де ще можна почути таку красиву мову, як не на Волині!

...І що то за чоловік, який не служив в армії. Чесно відслужив два роки танкістом. Пощастило пану Віктору і тут: прекрасні друзі, чудовий комбат. У виконанні донечки Юлії й танцювального

ансамблю «Пульсар» звучить пісня-присвята комбату.

– Рідне слово і пісня рятували в армії, – зізнається Віктор Качула. – Та й не писати не міг.

Два роки працював лісником. Клеми, берізки, дуби ставали героями його коротких оповідок. Допишував до районної газети. Тато радів за сина. Сподівався, що той завжди буде на сторожі землі, засіватиме землю зерном, а він обрав слово.

– Біля слова також треба стояти, – говорить пан Віктор.

І тоді почав засівати Словом. Він обережно ставиться до героїв своїх нарисів. Кожну долю пропускає через душу. Його голос тремтить, коли розповідає про афганця Олексія Миролюбова, який лишився без обох ніг, якому допомогла у ті важкі хвилини, а може і секунди жінка. Сьогодні герой його рядків уже щасливий дідусь!

І знову лине пісня. На сцені – донька поета Юлія.

– Я б не стояла на цій сцені перед вами, аби... мій тато не познайомився з моєю мамою, коли навчався у найпрестижнішому Шевченковому університеті в Києві, – ділиться найсокровеннішим Юлія.

«Кримська світлиця» в долі Віктора Качули з'явилася у 1998 році. А у 2000 році він її очолював. І чого тільки не пережило це видання. Та вистояли. Бо він, Віктор Качула – фахівець. Високопрофесійний журналіст. Це свідчить і те, що газету читають та передплачують не лише в Криму, а в усій Україні.

Слова вдячності Віктору Качулі прийшли сказати відомі й знані письменники, журналісти, друзі. Усі, кому не байдуже Слово.

– Цій талановитій людині трохи заважає скромність, – зауважив у своєму виступі Віктор Пасак, заступник генерального директора ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», заслужений журналіст України. – Віктор Качула – прекрасний фахівець, чудова людина. Ще не так давно доводилося разом захищати й відновлювати вихід газети. Вірю у цей талант, щасливу родину.

І пригадалося мені. Якоюсь однією із традиційних зустрічей «Журналістська весна» у Києві в Інституті журналістики на сцені я вперше побачила й почула цей дует: співали батько й донька – Віктор і Юлія Качули. А ще почула слова: «Допоки ми будемо в Криму, українське слово там житиме, звучатиме!» Так і сталося.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

НА ГОРІХИ ВІД РОГОЗИ

(Продовження. Поч. у № 14–16, 2011)

Замість центробіжний – відцентровий

Деякі працівники ЗМІ вельми вповодили слово *центробіжний* і частенько повідомляють про «активізацію центробіжних сил», « посилення центробіжних тенденцій» тощо. Російський науковий термін *центробежний* (той, що рухається від центру до периферії) утворено від лексем *центр* і *бежать* (тікати). Протилежний йому за змістом *центростремительный* походить від вислову *стремлящийся к центру*. Українська мова для називання цих понять має семантично прозоріші й лаконічніші відповідники *відцентровий* та *доцентровий*.

БУДІВЛЯ – БУДОВА – ПОБУДОВА

Слова *будівля* і *будова* іноді бувають синонімами, позначаючи тотожні поняття. «Порожньо на подвір'ї, понуро стоять будівлі...» (Андрій Головка), «Де були пустині голі, Осяйних будов шпилі» (Максим Рильський). У цих реченнях обидва іменники передають результат будівельного процесу і відповідають російським *зданье*, *строение*. Однак *будова* може означати ще й саме будівництво. «*Будова брига закінчувалася*» (Юрій Яновський), взаємне розміщення частин чого-небудь, конструкцію (*будова атомів*, *будова земної кори*, *будова речення*, *будова машини*). Є ще іменник *побудова*, що виражає зміст завершення чогось. Часом його ставлять замість лексеми *будова*, коли йдеться про структуру: *побудова тіла*. Це порушення літературної норми.

Будинок – дім

Як правильніше сказати або написати: «Ляшенко хоче бути господарем у своєму будинку» чи «Ляшенко хоче бути господарем у своєму домі»?

Будинок у сучасній українській мові виступає у значенні будівля, житлове приміщення, приміщення державної, громадської, торговельної, наукової, культурно-освітньої установи, закладу. Вживається зі словами: (*будинки*) *відпочинку*, *інвалідів*, *побуту*, *творчості*, *дитячий*, *зайждий* тощо. Велика літера пишеться у власних назвах: *Будинок актора*, *Будинок архітектора*, *Будинок культури*, *Будинок учителя*.

У розумінні *будівля* використовується і слово *дім*. «*Дім* стояв під вітром та під іскрами й згорів дотла» (Іван Нечуй-Левицький). Але найчастіше цей іменник застосовують у значенні *квартира*, *сімейне вогнище*, а також *родина*; люди, що там мешкають разом, та їхнє господарство; зрідка – переносно. «В домі Глушака урочисто. У невістки Юлі, народної вчительки, народився син» (Олександр Довженко), «До рідного дому ноги людини самі несуть» (Олесь Гончар). Оскільки в наведеному на початку розділу реченні мовиться про сім'ю, родинне господарство, то правильнішим є формулювання другого варіанта: «Ляшенко хоче бути господарем у своєму домі».

Будівельник – будівник – будівничий

Будівельник – людина, яка має будівельну спеціальність. *Колектив будівельників*, *штаб будівельників*. У складних словах вживається як прикладка: *інженер-будівельник* (а не *інженер-будівник*).

Будівник – узагальнена назва людини, яка бере участь у спорудженні чогось. Це поняття ширше, загальніше, ніж *будівельник*. *Будівники магістрального каналу*. Переносно: той, хто створює щось; *творець*. Входить також до складних слів: *верстатобудівник*, *метробудівник*, *мостобудівник* (а не *верстатобудівельник*, *метробудівельник*, *мостобудівельник*).

Будівничий. Те саме, що *будівник*, *будівельник*, а також *архітектор*. «З губернії

приїхав *будівничий*» (Панас Мирний), «Випробуй себе, зваж, розваж! Бо не сліпець ти, а *будівничий*» (Євген Плужник).

Відігравати роль, а не значення

Чому не бажано вдаватися до словосполучення *відігравати значення*? В українській мові є фразеологізм *відігравати роль*, який семантично відповідає звороту *мати значення*. Синонімічність висловів, зауважувала лінгвістка Євгенія Чак, штовхає деяких мовців на стилістичну помилку з дієсловом *відігравати*: вони поєднують його зі словом значення, утворюючи невірне словосполучення *відігравати значення*.

З фразеологізмом *відігравати роль* часом трапляється й інша трансформація: дехто замість *відігравати* вживає лексему *грати* і припускається ще однієї стилістичної похибки. Сказати «це не *грає ролі*» не можна. Словосполучення *грати роль* у літературній мові використовується лише в значенні *виконувати роль дійової особи в п'єсі* (наприклад, він *грає роль* Гамлета). Останнім часом частіше кажуть *виконує* – «*виконує роль* Гамлета») або в значенні *удавати з себе*

когось (приміром, «він *грає роль* благодійника»). Порівняйте ще: «Богдан Ступка своєрідно *грає роль* Миколи Задорожного в драмі Івана Франка «Украдене щастя», «Марія Бієшу чудово *грає роль* мадам Батерфляй в опері Джакомо Пуччині «Чіо-Чіо-Сан». Сполученням *грати роль* можна передати це значення російського вислову, коли хтось удає з себе когось (за посадою, походженням, вдачею та інше.): «Він *грав роль* великого начальника» (хворого, щирої людини), тобто прикидався великим начальником, хворим, щирою людиною.

Зупинятися – спинятися

1. Переставати рухатися. «Під вікнами з гуркотом *зупиняється* на залізному ходуві» (Михайло Стельмах). «Раптом він *спиняється* під зеленими деревами» (Олесь Гончар). 2. Прибувши куди-небудь, тимчасово оселятися, влаштовуватися там. «Ми *зупинилися* в недорогому, але чепурному готелі» (Олесь Досвітній). «Приїхавши до столиці у відрядження, Микола *спинився* у знайомих» (з журналу).

(Далі буде)

Київський інститут музики імені Р. М. Глієра, III рівень акредитації, м. Київ, 01032, вул. Л. Толстого, 31, тел. 288–32–62, оголошує конкурс на заміщення посад науково-педагогічних працівників.

Вакантні посади, на які оголошується конкурс:

1. Професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін – 1 од.
2. Викладач кафедри джазової музики – 2 од.
3. Викладач кафедри виконавських дисциплін № 1–2 од.
4. Професор кафедри академічного, джазового і естрадного співу – 1 од.
5. Старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін – 1 од.
6. Доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін – 1 од.
7. Викладач кафедри історії музики – 1 од.

Термін подання заяв та документів для участі у конкурсі – один місяць від дня опублікування оголошення про конкурс.

Заяви про участь у конкурсі подаються претендентами до відділу кадрів Київського інституту музики імені Р. М. Глієра.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Діалект – різновид загальнонародної мови на протигагу унормованій літературній мові, місцева говірка.

Діаспора – розселення етнічної спільноти поза країною її походження. Найчисельніші розселення українців у Росії, Польщі, Словаччині, Румунії, Прибалтиці, США, Аргентині, Канаді. Там українці об'єднуються в земляцтва, товариства, культурні чи релігійні осередки.

Діброва – листяний ліс на родючих ґрунтах, у якому росте переважно дуб. В українській традиційній культурі діброва символізує дівчину: «Ой, зелена діброво, чом не гориш, не куришся? Ой, молодая дівчино, чом не робиш та журишся?» У народних піснях суша або палаюча діброва символізує заслану дівчину, зелена – дівчину на виданні.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«Пройдуть погожі жовтневі дні – та й по осені». Осінь навчає мудрості. Ми вже цінуємо кожну сонячну годину, радіємо останнім осіннім квітам. Весна та літо з буйством та багатотрав'ям промайнули, як і не було. Дивлячись на небо та ховаючись від холодного вітру, чекаємо зиму та сніг. Природа підготувалася до сну, а ми? А ми воєни продовжуємо активно трудитись, відпочивати, святкувати різні події – сімейні, громадські та й звичай, обряди народного календаря. Традиції наступного тижня допоможуть нам лікувати хвороби, приготувати першу купіль немовляти, пригадати дещо про історію мисливства та поповнити свої знання особливостями відзначення храмових свят. Отже, читаймо та пізнаваймо.

25 жовтня – «Вересень пахне яблуками, а жовтень капустою». «Годуй мене весною, а восени я й сам ситий буду». За народним календарем сьогодні Андрона. «Андрон-вартівник небосхил замітає, ключем височінь відмикає, старі зорі додолу скидає». Хто народився цього дня, не шукайте на небі падаючої зорі – жити вам ще довго, щасливо та весело.

26 жовтня – банний день. Цього дня зазвичай довго парилися, «виганяли хворі та болячки». Заварювали цілющі трави. У традиційній культурі трави, окрім лікувального призначення, символізували певні явища, риси характеру. Скажімо, вислів «гнеться, як трава від вітру» символізує покору, відсутність волі. «Там, де не ходять, все травою заростає» – символіка повного забуття когось чи чогось. «Ой, заросла гожа стежка лихом, травою, де-м ходила, говорила, серденько, з тобою». «Вже й місце по нім травою поросло». Трави часто наділяють загадковими, чаруючими властивостями. Про це красномовно свідчать їхні назви: сон-трава, розмай-трава, нечуй-вітер, плакун-трава, чар-зілля, любимене, перенос-зілля, розрив-трава. А «трава-мурава» – народно-поетична назва молодої, зеленої, густої трави. До речі, її заварювали не лише для лікування. Перша купіль дитини – відповідальний та хвилюючий момент для батьків за всіх часів. Для купання обов'язково заварювали пахучі трави: ромашку, чебрець, м'яту, любисток. Із сучасної медичної точки зору ці трави впливали на дитину заспокійливо, сприяли хорошому сну, а сон для немовляти – головне. Трави, як частина обряду, захищали дитя від злих сил, від зурочень та «поганого ока». Воду після купання не виносили – це робили наступного ранку. Виливали її в саду, там, де немає стежок, під молоде дерево або квіти – «щоб дитина росла і цвіла». Купали колись дитину в ночвах. Традиційно вони були дерев'яні, пізніше – металеві. У цих ночвах розчиняли тісто для короваю та інших обрядових весільних хлібів. Ще в ночвах в один із днів весілля катали селом батьків молодят. Ночви часто використовувалися у сімейній обрядовості, а тому мали велику захистну силу. Якщо дитя хворіло, після купання його накривали ночвами, розбивали об перевернуті ночви пустий горщик – це допомагало дитині виздоровіти.

27 жовтня – Параска-болотяниця. Бездоріжжя. Якщо цього дня випав сніг, розтанув та позаливав ступаки (сліди від ніг) у болоті – «зима мурує собі шлях».

28 жовтня – «Юхим холодом корені трав і дерев сковує, комах укриває, сон навіває».

29 жовтня – Логина-мисливця. Загальновідомо, що мисливство – один із найдавніших промислів людини. Колишня назва цього промислу – ловецтво, лови, мисливців називали ловцями. Ще за княжої доби на території України виловлювали диких коней, бобрів, турів, вепрів, ведмедів, лисиць, рисів, вовків, зайців, видр, соболів, білок та багато іншої звірини. Сучасні мисливці відловлюють те, що не занесено до Червоної книги, на що є дозвіл та ліцензія.

30 жовтня – «Колесо з вісью прощасться – кінець літнього шляху».

31 жовтня – «Лука осінній знову хвороби лікує».

Насамкінець обіцяна розповідь про традиції храмових свят. Здавна в Україні кожне село, в якому була церква, мало своє храмове свято. Цей день визначався по дню початку або закінчення будівництва храму (обов'язково це було свято за церковним календарем). Закладати або добудувати церкву намагалися під осінь або восени, коли основні сільськогосподарські роботи були завершені. Колись храм святкували впродовж кількох

днів або й тижня. Приїздили родичі. Здалегідь односельці громадою готували «канун» – за спільні гроші купували мед, розводили його водою, варили, потім заливали у бочки, додавали шишки хмелю та ставили для бродіння. Процес виготовлення цього напою часом тривав до кількох місяців. На храмове свято вистояну медівку вивозили в центр села, хлопці наймали музик, розпочиналося гуляння та частування. Ось на такі події багатий традиційний місяць жовтень.

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

25 жовтня – Мартин, Кузьма.

26 жовтня – Веніамін, Микита, Карпо.

27 жовтня – Параскева, Микола, Назар.

28 жовтня – Петро, Юхим, Іван, Семен, Дмитро.

29 жовтня – Євпраксія, Логвин, Олексій, Євген.

30 жовтня – Леонтій, Кузьма, Андрій, Лазар.

31 жовтня – Йосип, Юліан, Лука, Злата, Сергій.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

НОВИНКА ВІД НАШОГО ВИДАВНИЦТВА!!!

Ігор Гирич. Київ XIX–XXI ст. Путівник.

Це не зовсім звичний путівник. У ньому автор розповідає не лише про споруди Києва, але й про людей, які в ньому жили, творили, бували. Путівник дає можливість зазирнути в минулий час, побачити тих людей, якими по праву можуть пишатися нащадки.

Місто вже за самою своєю природою, як правило, поліетнічне і мультикультурне утворення. Багатокультурним був і Київ. Спочатку давньоруським, згодом староукраїнським – магдебурзьким, потім переважно польським, нарешті російськокультурним. У Києві мешкали й представники інших етносів: євреї й німці. Та українська стихія завжди накладала на місто свій незнищений відбиток. У поданій візії міста над Дніпром представлено саме українське обличчя міста.

Ця книжка стане у пригоді всім тим, хто захоче більше дізнатися про українське і відомих українців у Києві в XIX–XXI століттях.

Книжку можна придбати у видавництві – м. Київ, вул. Васильківська, 1 (поряд з метро «Голосіївська»). Довідки за тел.: (044) 498-23-64; (050) 310-56-63

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2014 р.:

3 місяці – 44,10 грн; 6 місяців – 86,55 грн; 12 місяців – 171,90 грн;

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»
№ 43 (4563), 25 жовтня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідчення про державну рестрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного

співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальник відділу взаємодії з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв

та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна